

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A. R. L. U. S.

CU TRENUL PRIETENIEI DE 1 MAI LA MOSCOVA!

Cu prilejul zilei de 1 Mai, Consiliul General A.R.L.U.S. organizează primul „Tren al prieteniei” pe 1960. Peste 300 de oameni ai muncii vor vizita cu acest prilej orașele Moscova, Kiev și Leningrad.

Inscrierile pentru „Trenul prieteniei” se fac la organizațiile A.R.L.U.S. din toată țara, unde se pot obține informațiile în legătură cu această excursie colectivă.

Poezii și savanții la aceeași masă

Ziarele sovietice din 27 februarie au publicat o știre care indeobște se înserează la rubrica faptelor diverse: cu o seară înainte, în sala mică de concerte a Conservatorului din Moscova, s-au întâlnit oamenii de știință cu oamenii de artă. Cu acel prilej, savantul V. A. Engelhardt a prezentat un referat intitulat „Lumea interioară a savantului”. La discuțiile care au urmat pe aceeași temă, au luat parte savanți cu un prodigios renume internațional ca: L. Landau, A. Alihanov, A. Alihanian, apoi prestigioși oameni de artă ca Mstislav Rostropovici, Galina Barinova, Marina Kozolupova, de față fiind nu numai savanți și artiști cu faimă ci și studenți, viitorii artiști și fizicieni.

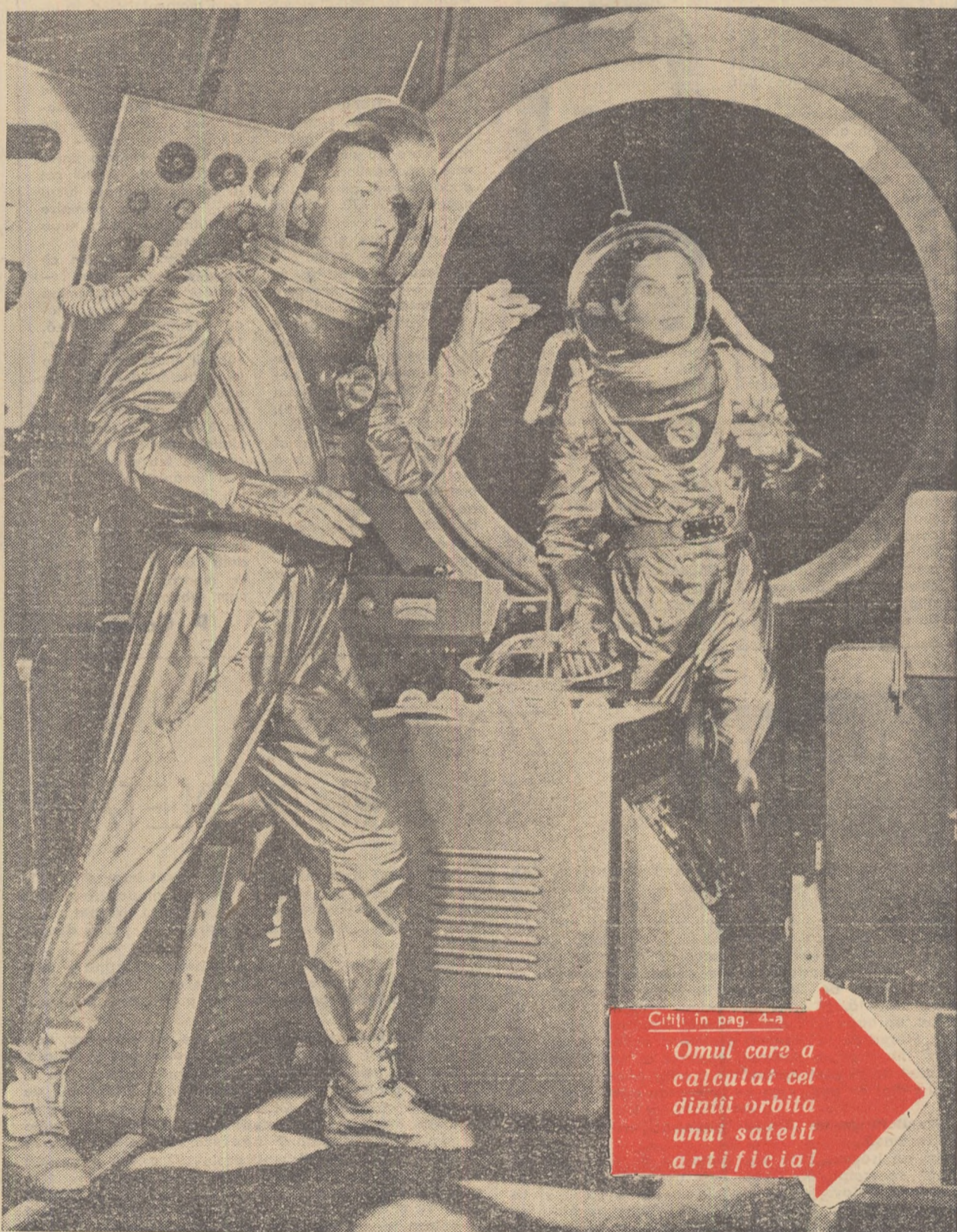
Faptul mi se pare de o însemnătate excepțională nu atât prin originalitatea de a întruni la un simpozion comun savanți și artiști, cât mai ales prin problemele profunde discutate cu acel prilej, probleme legate nemijlocit de fiziologia bogată și complexă a omului nou. Nu știu de unde și nu știu cum s-a încetăținit și s-a răspândit o prejudecată ciudată că omului de cea mai înaltă calificare științifică, de obicei specialist într-un singur domeniu, îi este în general străină de sensibilitatea lui artă plastică și poezia, muzica sau baletul. Ideea aceasta este o enormitate și dacă am invoca numai clasicul și arhicunoscutul exemplu al lui Leonardo Da Vinci, însetat nu numai de sculptură și arhitectură, ci și de ingineria subtilă, ar fi de ajuns ca să dovedim nu numai că nu este nici o incompatibilitate între artă și știință, ci chiar că ele sînt domenii ce se întrepătrund și se influențează reciproc.

Ceea ce trebuie să caracterizeze și ceea ce caracterizează într-adevăr pe omul de știință al epocii noastre socialiste este tocmai bogata sa viață sufletească, este capacitatea lui profundă de a fi sensibil nu numai în fața algebrei diferențiale, nici numai în fața cutărelor probleme de fizică nucleară, ci și în fața exploziei de adevăr și frumos care este de pildă „Simfonia a 9-a” a lui Beethoven.

Savantul astronom sovietic care a pus cel dintîi în lume bazele teoretice și experimentale ale uneia din cele mai noi științe, „Astrobotanica”, sînt sigur că nu rămîne indiferent în fața botanicii propriii noastre planete, așa cum ea este reprezentată să zicem în peisajele adăpostite în galeriile Ermitaj sau Treliakov. La urma urmei, chiar dacă par să fie două domenii contradictorii, știința și arta au un punct de plecare comun și acesta este neîstovita sete de cunoaștere a lumii de către om. Într-un ciclotron nu se petrece un fapt mai puțin zguduitor și revelatoriu, decît în faimoasa tetra'ogie șolohoviană „Pe Donul liniștit”. Cu mijloace diferite, specifice domeniilor respective, amîndouă exemplele citate realizează efortul superb și patetic al omului în dorința lui tenace de a împinge cu un pas mai departe lumina cu care el operează de milenii în cunoașterea universului în mijlocul căruia trăiește.

Civilizația și avansul impetuos al tehnicii ne fac de pe acum să întrezărim că într-un viitor nu prea depărtat omul va avea tot mai mult timp liber pentru a-și manifesta arzătoarea și milenara lui pasiune pentru artă și frumos. Asta nu înseamnă că unul din cele două domenii — arta și știința — va cîștiga o suprafață în detrimentul celuilalt. Intregindu-se ca două noțiuni egale în frumusețe și însemnătate, amîndouă vor contribui deopotrivă la desăvîrșirea îndelungatei opere de modelare și cizelare a unui om nou, cu o viață sufletească bogată și complexă, cu pasiuni și preocupări multilaterale și pline de profunzime.

Petru Vintilă

Citiți în pag. 4-a

„Omul care a calculat cel dintîi orbita unui satelit artificial”

Anticipație: Așa va arăta, oare, interiorul unei nave cosmice ce-l va transporta pe primul pasageri spre alte planete?

10
(782)

Anul XVI
11 MARTIE 1960
12 PAGINI, 1 LEU

În acest număr:

ITINERAR
MONDIAL
(pag. 6-7)

Extraordinara aventură a lui Mikluho-Maklai

În ziua de 27 octombrie 1870, în portul rusesc Kronstadt, coverta „Viteaz” ridică ancora pornind către apele Oceanului Pacific. Pe punte, un tânăr de 24 de ani, înalt, cu privire blândă, purtând o barbă mică, blondă, cerceta liniștit întinderile marine. Îi plăcea să stea singur, cu gândurile sale, cu visurile sale. Nikolai Nikolaevici Mikluho-Maklai nu pornea pentru întâia oară în imperiul lui Neptun; ca student și apoi ca asistent al cunoscutului naturalist german Ernst Haeckel, el străbătuse mulți kilometri pe mare și pe ocean, în lungi călătorii de studii în insulele Canare, în Maroc, în Sicilia, pe coastele Mării Roșii. De astădată, Maklai țintea să ajungă în Noua Guinee, să studieze viața papușilor, să îmbogățească puținele și adesea confuzele cunoștințe antropologice și etnografice din vremea lui.

La 19 septembrie 1871, deci după aproape un an de călătorie, „Viteaz” aruncă ancora în marele golf Astrolabe din nord-estul Noii Guinee, iar Maklai coboară pe coasta sălbatică ce ulterior îi va purta numele.

Incercați să vă imaginați cutezanța acestui tânăr, pornind de la faptul că, atunci, papușii se găseau într-o întirzire de mii de ani față de lumea civilizată, trăind încă în epoca pietrei cioplite. Adăogați împrejurarea că Maklai era cel dintâi om alb care pătrunsesse în acel ținut al papușilor. În fine, nu scăpați din vedere nici faptul că malaria se găsea acolo în propria-i casă, că ploile se dezlănțuiau aproape fără conținere, făcând ca în câteva luni să putrezească stâlpii caselor, că vegetația enormă creștea vâzând

cu ochii. Fluxul și refluxul oceanului ștergeau într-o clipită sate întregi, tirind orice urmă în afundurile apelor. Cutremurele de pământ despicau ripi uriașe, risipeau zeci de case și înspăimintau pină și sălbăticiunile nesfirșitelor păduri. Reptile imense foșăiau pretutindeni, turme de mistreți feroși cutreierau pădurile, păsări colosale, ca-n vis, spintecau văzduhul, scoțind țipete cumplite, rechini porniți în adevărate turme submarine asaltau malurile. Și-n aceeași veșnică agitație, de proporții fantastice, în care erau antrenate pământul, aerul și apele, fauna și flora, o singură existență părea nemșcată, de sute de mii de

ani, incremenită în forme parcă eterne: societatea omenească.

Omul primitiv era obiectul unor numeroase cercetări și studii, la baza cărora nu se găsea însă totdeauna interesul științific; burghezia colonialistă era interesată să cunoască viața oamenilor primitivi, locurile pe unde aceștia își duceau traiul, bogățiile naturale de pe acolo, pentru a arunca stăpânirea ei odioasă. Maklai însuși fusese mar-

torul unor „vânători de păsări negre”, a răpirilor de negri luați spre a fi vinduți ca sclavi. Cercetările întreprinse de Maklai erau, însă, pătrunse de un profund umanism; el se identifică într-atît cu interesele populațiilor papușe, încît se socotea el însuși un „papuș alb”.

Stabilirea încrederii reciproce între Maklai și papuși n-a fost, însă, o treabă atît de ușoară. Pentru localnici, care nu văzuseră pînă atunci un om alb, acest „tamo rus” (om rus) a fost o apariție ciudată; nu o dată papușii au încercat să-lucidă cu săgeți și sulite. Maklai a dat dovadă de un tact deosebit, de perseverență, de răbdare. Citeva cuie, o bucată de pînză roșie, o ceașcă de mărgele au fost chei minunate care au deschis inimile oamenilor. Cînd, după 15 luni, adică la 24 decembrie 1872, Maklai părăsi pe noii săi prieteni — nutrinți însă gîndul de a se întoarce curînd — papușii îl petrecură în triumf pînă la imbarcare pe fregata „Izumrud”.

Noi călătorii în insulele Filipine și în alte insule mai mici din Oceanul Pacific, apoi în lava, în peninsula Malacca, în Noua Guinee (coasta de sud), în Australia, se soldează cu un enorm material documentar, dar și cu o profundă transformare în conștiința lui Maklai. El nu mai este doar un om de știință care studiază „obiectiv” viața primitivilor, ci devine un veritabil tribun al acestora, ridicîndu-se în apărarea lor împotriva negustorilor de sclavi, împotriva săl-

baticeii exploatări coloniale. Maklai se întoarce încă de două ori pe „coasta Maklai” și face încercarea — desigur sortită eșecului — de a constitui o mare uniune a triburilor locale, pentru a lupta astfel împotriva colonialiștilor. Băștinașii căpătaseră atîta încredere în „tamo rus”, încît în unele locuri colonialiștii n-au putut pătrunde decît dîndu-se drept „frați ai lui Maklai”.

Azi citim cu emoție știrile despre lupta popoarelor din insulele Pacificului de sud pentru eliberarea de jugul colonial, pentru libertate națională, pentru progres. Un nume geografic e u-neori amintit în fugă: „coasta Maklai”. Încearcă, cititorule, să-ți imaginezi momentul cînd, în urmă cu aproape un secol, „tamo rus” pune în mina unui papuș primul topor de fier în locul toporului de piatră, cînd aducea în satele papușe primul tăuraș, prima vițică, prima capră — care stîrneau uimirea naivă a localnicilor —, cînd cot la cot cu băștinașii lucra pe plantațiile primitive înlocuind tărușul cu sapa și hîrlețul...

În ultimul timp am citit cele două volume — traduse în limba romînă — din Jurnalul de călătorie (Editura științifică, 1960) al lui Maklai. Am zăbovit îndelung asupra minunatelor descrieri ale unei naturi de basm, ale unor obiceiuri care nouă, ni se par cel puțin ciudate. Am citit cu nesăț paginile scrise cu pasiunea umanistului. Într-un fel, jurnalul lui Maklai este prefața minunatei e-popei pe care zeci de milioane de oameni, oltădată socotiți doar unelte de muncă, o creează acum sub ochii noștri.

P. CARAIAN

Mihail Șolohov și actorul V. Dorofeev, interpretul lui moș Șciukar în filmul „Pămînt deștelenit”

● În curînd, Cicikov, Manilov, Sobakievici și ceilalți eroi din „Suflete moarte” vor vorbi pentru prima oară în franțuzește. Dramatizarea celebrului roman al lui Gogol a fost făcută de scriitorul Arthur Adamov, iar regia este semnală de tînărul regizor Roger Planchon de la „Théâtre de la Cité” din Lyon.

● Pe motonava diesel „Indighirka” a fost înființată o universitate de cultură. Radiotelegrafistii vasului înregistrează sistematic pe bandă emisiunile Universității unionale prin radio, care apoi sînt aduse la cunoștința echipajului. În același timp pe vas se află în curs de pregătire o expoziție de reproducere după tablouri, sculpturi etc.

● Camera unională a cărții, în colaborare cu Institutul de marxism-leninism de pe lingă C.C. al P.C.U.S., pregătește pentru tipar catalogul bibliotecii personale a lui V. I. Lenin. Catalogul, publicat pentru prima oară, cuprinde titlurile cărților păstrate în locuința-muzeu a lui V. I. Lenin din Kremlin și la muzeul de la Gorki, cărți și alte publicații din biblioteca lui V. I. Lenin, aflate în biblioteca Institutului de marxism-leninism ca și cărți, reviste și alte tipărituri cu însemnări făcute de V. I. Lenin și aflătoare în fondul de documente al lui V. I. Lenin din Arhiva centrală de partid.

● În cursul unei recente vizite la Moscova, cunoscutul regizor francez Christian Jaque și-a împărtășit impresiile de călătorie în cartea de impresii a capitalei sovietice.

„Cele zece zile petrecute la Moscova, — a declarat regizorul — au fost adevărate clipe de răgaz, căci abia am terminat lucrul la comedia „Franțuzoica și dragostea”, iar acum mă pregătesc pentru turnarea unui nou film. Aerul tonifiant al Moscovei investimintată în zăpadă, spectacolele splendide, zîmbetele pline de căldură ale moscoviților, m-au reînforțat înainte de acest nou și complicat film. Au fost într-adevăr zece zile minunate! Ce n-am văzut în acest răstimp? Am putut aprecia și dansurile prezentate de Igor Moiseev, și corul Piatnișki, și luminosul dumneavoastă circ, și spectacolele de balet date de teatrul „Stanislauski și Nemirovici-Dancenko”...

● În arhiva compozitorului sovietic Iuri Mihailovici Slonov, care a învățat la școală împreună cu fiii lui Șaliapin și al cărui tată a fost bun prieten cu marele artist, s-au descoperit recent două scrisori inedite adresate de Șaliapin fiilor săi.

Scrisorile datate „New York, 7 noiembrie 1922” și respectiv — „Paris, august 1923”, prezintă un deosebit interes. Ele sînt o dovadă a sentimentelor patriotice de care era însuflețit marele cîntăreț, a atitudinii sale față de „noua Rusie”.

SEMNELE TIMPULUI

ZOLA LA „KRASNII PROLETARI”

Un șuierat gros, prelung, de sirenă sflăcia aerul deasupra lui „Krasnii proletari”, una din cele mai mari uzine de mașini-unelte din Uniunea Sovietică. Impinse parcă de un mecanism nevăzut, ușile de pe toate laturile clădirilor se deschiseseră în același timp, lăsînd să se scurgă un șuvoi de oameni în haine de lucru...

Deși, după calendar, iarna era încă în drepturile ei, în ziua aceea de februarie la Moscova stăpînea o vreme călduță, cu vagi flori primăvărăteci. Un cer albastru, aproape fără nori și numai două-trei grade sub zero. Sirena de la „Krasnii proletari” vestise pauza de prînz. Într-o clipă, duduitul uniform al mașinilor făcu loc unei liniști atotcuprinzătoare, abia punctată de sunetul millor de pași, care se îndreptau agale spre cantină.

Muncitorii de la „Krasnii proletari”, aveau un ceas pentru masă.

Dar nu trecuse bine nici jumătate de oră și curtea uzinei se umplu din nou. Sute de muncitori se ridicaseră mai devreme ca de obicei de la mese și se îndreptau spre o hală încăpătoare. Ajunși în hală, se adunară în jurul unei mici tribune improvizate, pe care-i aștepta o fată, ce-și rînduia niște hîrtii.

Foarte curînd, în hală aceea mare se așternu o tăcere desăvîrșită și numai glasul subțirel al fetei se auzea rostînd:

— Tovarăși, astăzi am să vă vorbesc despre poetul francez Béranger...

N-am fost martori la această întîmplare, dar din simpla consemnare a faptului de către un ziarist occidental ne-o putem imagina fără nici o fisură.

Expunerea fetei era strînsă, spre a putea condensa cît mai multe cunoștințe în răstimpul cel mai scurt cu putință. Fata vorbea și muncitorii o ascultau cu atenție. Unii din ei își luau note. Nimeni nu-și îngăduia să se miște mai tare, să tușească.

După douăzeci și trei de minute, cu un șuierat gros, prelung, sirena de la „Krasnii proletari” și-a făcut din nou auzit glasul: vestea reluarea lucrului.

Fără să se lase înțimidată de glasul imperativ, fata și-a stîrșit, la fel de calmă ca și pînă atunci, traza bine rotunjită, și-a îndoit hîrțile și a încheiat liniștită:

— Tovarăși, săptămîna viitoare vom vorbi despre Zola.

Apoi a coborît de la mica tribună și, printr-o despicătură ivită spontan în masa de oameni din jur, petrecută de lucriri prietenoase în priviri, s-a îndreptat spre ușă.

Iar muncitorii au plecat și ei spre atelierelor lor, vorbind pe drum, probabil, despre prelegerea ascultată. Fusese o miercuri obișnuită pentru muncitorii de la „Krasnii proletari”, unde colaboratorii Bibliotecii de literatură străină din Moscova au organizat — ca și în multe alte mari întreprinderi ale capitalei sovietice — cursuri de literatură franceză. De altă parte, în treacă-lie spus, la „Krasnii proletari” există și cursuri de limbi străine, în speță de franceză și engleză. Cursuri urmate de vreo trezeci de elevi, cei mai mulți între 18 și 25 de ani — dintre care două treimi sînt muncitori iar ceilalți ingineri și funcționari.

Asta-i istoria de astăzi a lui „Krasnii proletari”.

Dar „Krasnii proletari” e o uzină veche, întemeiată încă în 1857 de doi frați, doi francezi. Pe atunci, însă, — mai e nevoie s-o spunem? — muncitorii nu învățau franțuzește.

Și nu numai atunci, ci și mult mai tîrziu. În 1896, muncitorii de la „Krasnii proletari” au dobîndit o mare victorie: au cucerit ziua de muncă de 10 ore. Dar timp ca să asculte cursuri de literatură franceză tot n-aveau și de altfel nimeni nu se gîndea să le predea. Deși proprietarii erau francezi...

În preajma vizitei lui N. S. Hrușciov în Franța, lape ca acestea capătă un relief deosebit. Printre altele, ele atestă că prietenia dintre cele două țări poate fi așezată pe temelii mai trainice decît orîcînd în trecut.

D. H.

VEAC NOU

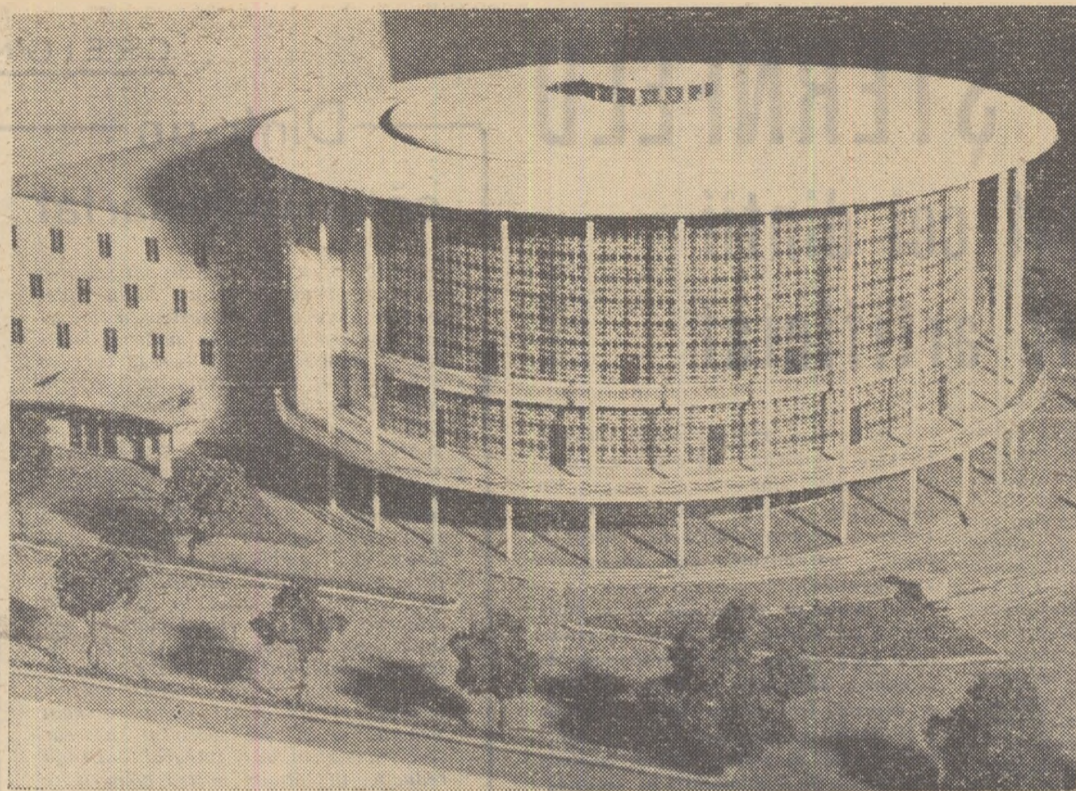
ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

Redacția și administrația: București, Str. Ion Ghica, 5 telefon 13.03.10.

ABONAMENTE:

pe 3 luni, 10 lei; pe 6 luni, 20 lei; pe un an 40 lei.

Macheta sălii de concert a Filarmonicii gruzine, care se va construi în curînd la Tbilisi

Un criteriu al progresului

Au trecut 40 de ani de la crearea Comisiei de Stat pentru electrificarea Rusiei (G.O.E.L.R.O.), care a elaborat, sub direcția îndrumare a lui Lenin, planul de construire a unei rețele de centrale și relee electrice. În acest răstimp, dezvoltarea capacității energetice a U.R.S.S. a devenit egală cu circa 30 de planuri G.O.E.L.R.O. Creșterea impetuoasă a bazei energetice are o mare semnificație pentru economia sovietică, pentru societatea care construiește comunismul. Căci energia este astăzi nu numai un indice economic, ci și un indice important al gradului de dezvoltare socială a unei țări. E de ajuns să ne amintim că prima mașină cu aburi a apărut, în 1874, în Anglia, vechea citadelă a capitalismului; prima centrală electrică cu o putere de 560 kW, a fost construită, 8 ani mai târziu, în Statele Unite; prima centrală electrică atomică din lume a fost realizată în 1954 de Uniunea Sovietică pentru a ne da seama că într-adevăr, stadiul dezvoltării diferitelor tipuri de energie este condiționat și influențat de rîndul lui nivelul general al dezvoltării sociale.

Orînduirea capitalistă a atins deplina ei maturitate în vremea energiei aburului. Fără să renunțe la această forță, orînduirea socialistă introduce pe scară cit mai largă tipurile noi de energie.

Capacitatea de a folosi, cu maximum de promptitudine, noile forme de energie ne apare în toată însemnătatea ei dacă ne gîndim că electro-energetica este un factor primordial al progresului tehnic contemporan și condiționează, la rîndul ei, dezvoltarea diferitelor ramuri ale tehnicii. Iată un singur exemplu, dar edificator, despre utilizarea tot mai largă a energiei electrice în diversele domenii ale tehnicii. La începutul primului cincinal, Uniunea Sovietică folosea numai 2 la sută din totalul energiei electrice în procesele tehnologice industriale. În 1956, U. R. S. S. utilizează în aceeași scopuri 26 la sută din totalul energiei electrice produse în țară. Apariția și dezvoltarea electronicii a dat un nou și puternic impuls energiei electrice. Electricitatea este acum prezentă în toate sectoarele industriei. Sistemele de telecomandă cu aplicații foarte largi, chimizarea producției și alte procese de aceeași însemnătate nu pot fi concepute fără un mare consum de electricitate.

Iată de ce energetica sovietică se află în plin avînt și înregistrează un ritm de dezvoltare pe care nu-l cunoaște nici una din țările capitaliste cu o industrie puternică. Între 1927-1957, baza energetică a Uniunii Sovietice a crescut de 28,5 ori, iar cea a Statelor Unite de numai 4 ori. De la 500 milioane kWh. în 1920, producția de energie electrică a Uniunii Sovietice a ajuns la 264 miliarde kWh. în 1959. Septenarul prevede punerea în funcțiune a unor capacități energetice mai mari decît cele create în toată istoria Angliei, Franței și Germaniei occidentale la un loc. În prezent, oamenii de știință sovietici elaborează planul dezvoltării energetice a U.R.S.S. pentru următorii 20 de ani. Se prevede ca în 1980 să se producă 2300 miliarde kWh. Pentru realizarea acestui program în viitor va intra în funcțiune lunar cite o nouă centrală electrică cu o putere echivalentă cu aceea a hidrocentralei „Lenin” de pe Volga.

Grandioasele proporții ale acestor prevederi se întemeiază pe capacitatea dovedită de Uniunea Sovietică în construirea hidro și termocentralelor, capacitate care lasă în urmă cele mai importante realizări din țările capitaliste. Adevăr care privește deopotrivă puterea agregatelor și capacitatea liniilor de înaltă tensiune, ca și ritmul construcției. În cursul anului viitor va intra în funcțiune hidrocentrala de la Bratsk, cu o capacitate de peste două ori mai mare decît „Grande Coulee”, cea mai mare hidrocentrală din Statele Unite. Hidrocentrala de la Krasnoiarșk va produce de două ori mai multă energie electrică decît cele 35 de uzine electrice din valea rîului Tennessee.

În Uniunea Sovietică, energia electrică este transportată la distanțe de două ori mai mari decît în S.U.A. În această ultimă țară, cea mai înaltă tensiune folosită pînă acum este de 345.000 v., iar în Uniunea Sovietică de 500.000 v. Specialiștii sovietici lucrează la o linie de înaltă tensiune de 800.000 v. și se proiectează altele cu o tensiune de 1.400.000 v.

Proiecții și constructorii de centrale electrice se străduiesc să reducă simțitor durata punerii în funcțiune a noilor instalații. Ei prevăd construirea unei termocentrale raionale în trei patru ani, iar a hidrocentralelor în 4-5 ani. În sfîrșit, Uniunea Sovietică acordă o însemnătate deosebită creării sistemelor energetice unice. Unificarea sistemelor energetice se realizează în citeva etape. S-a început cu unificarea centralelor electrice din marile orașe și crearea de rețele energetice raionale și republicane. Se va trece apoi la un sistem energetic unic al părții europene a Uniunii Sovietice, cu centrul de comandă la Moscova. Concomitent, vor fi create sistemele unice ale Siberiei centrale, republicilor din Asia centrală și din Caucaz. Mai târziu, acestea din urmă vor fi reunite într-un sistem unic, cu centrul la Moscova.

Au trecut 40 de ani de cînd a apărut primul plan de electrificare a Uniunii Sovietice. Multe din prevederile lui au devenit nu numai realitate, ci au fost și depășite. Acum e pe cale să se realizeze o altă previziune a lui Lenin, care datează din 1922. În anul acela, Lenin spunea că: „Tehnică avansată modernă reclamă cu necesitate electrificarea întregii țări și a unei serii de țări vecine — două un plan unic”. În zilele noastre, se pun bazele creării sistemului energetic unic al țărilor democrat-populare din Europa și teritoriul european al U.R.S.S. Primele măsuri prevăd conectarea sistemului energetic cînt partea de vest a R.S.S. Ucrainene cu sistemul energetic al R.P. Ungare, și a sistemului energetic al R.P. Polone cu acela din Kaliningrad.

Orînduirea socialistă se dovedește în stare să obțină maximum de avantaje prin utilizarea rațională a energiei electrice, promovînd tot ceea ce este nou în energetica contemporană.

Aneta Onulescu

CULTURA ROMÎNEASCĂ ÎN GRUZIA

Încă în trecutul îndepărtat, filele istoriei au înregistrat mănăstiri ale prieteniei dintre poporul român și poporul gruzin. Însă această prietenie n-a fost niciodată atît de temeinică și rodnică ca în anii puterii sovietice, cînd această prietenie influențează zi de zi tot mai mult, aducînd mereu mărturie noi ale frăției celor două popoare.

La dezvoltarea acestei prietenii contribuie deopotrivă și vizitele reciproce de reprezentanți ai industriei, agriculturii, literaturii, artei și științei din ambele țări, și sărbătorirea reciprocă în fiecare an, a Lunii prieteniei romino-sovietice precum și creațiile literare, muzicale, plastice ale romînilor și gruzinilor.

În 1955, cu ocazia Lunii prieteniei romino-sovietice, o delegație A.R.L.U.S., condusă de acad. Ion Gheorghe Maurer, a vizitat R.S.S. Gruzină. Din delegație au făcut parte: Octav Livezeanu, pe atunci vicepreședinte al A.R.L.U.S.-ului, poetul Cicerone Theodorescu, Eroul Muncii Socialiste Ștefan Lungu ș.a. Cu acel prilej s-a organizat o adunare festivă la Teatrul de Operă din Tbilisi și atunci șeful delegației romine a vorbit cu multă căldură despre marea prietenie care leagă cele două popoare. Tot atunci, Leila Tetradze, care făcea parte din primul grup de tineri gruzini ce învățau romînește a rostit un cuvînt de salut.

În același an, 1955, Gruzia a fost vizitată de acad. Petre Constantinescu-Iași. Academicianul român s-a interesat îndeaproape de arhitectura veche gruzină, care are multe elemente comune cu aspectul arhitectural al vechilor monumente romînești. Acad. P. Constantinescu-Iași a publicat o lucrare științifică în care descrie amănunțit rezultatul cercetărilor sale.

Dar e cu neputință să enumeri pe toți romînii care au vizitat Gruzia, și pe toți gruzinii care au fost în România.

Astfel, în diferite împrejurări, au fost în Gruzia, scriitori ca acad. Geo Bogza, care a închinat în cartea sa „Meridiane sovietice” inspirate pagini orașului Tbilisi; poeta Maria Banuș, care în poezia sa „În munții Georgiei”, scrie:

De la Săcel la munții Georgiei
Se-așterne nevăzut o punte;

tinzrului scriitor Ioan Grigorescu, care a închinat Gruziei frumoase capitole din cartea sa „Neînvingutul Terek”; Veronica Porumbacu și alții.

În vara anului 1957, a stat aproape două luni în Gruzia poetul român Victor Kernbach, traducător al nemuritorului poem „Viteazul în piele de tigru”, de Șota Rustaveli. Cartea sa, „Țara dintre zăpezi și portocali”, care va apare în curînd în traducere georgiană (unele capitole s-au și tipărit în reviste), „este un dar neprețuit adus culturii georgiene”, după cum se spune în articolul „Georgia văzută cu ochii unui prieten din străinătate”, publicat în 1958 în ziarul gruzin „Komunisti”.

Cu multă căldură a scris într-un articol publicat în „Gazeta literară” poetul Dumitru Corbea despre impresiile sale de călătorie prin Gruzia.

Gruzia a fost vizitată de numeroși alți oameni de cultură și știință romini, printre care C. Paraschivescu-Bălăceanu, Ion Moraru, ing. Zoe Rigani și alții. Întorși în patrie, ei și-au comunicat impresiile lor entuziaste despre țara și poporul gruzin.

Pe lângă aceste solii ale romînilor care au venit și vin în republica noastră, sînt însă și celelalte solii, ale carșilor, spectacolelor de teatru, filmelor, muzicii romînești. S-a bucurat de un foarte mare succes apariția în anul 1956, a culegerii de poezii ale marelui poet român Mihail Eminescu, în traducerea poetului gruzin Grigol Așaidze. Tot atunci s-a editat și o carte, în limba georgiană, cuprinzînd cele mai frumoase basme din creația populară romînească. În diferite reviste s-au publicat și alte opere literare romînești: nuvele și schițe de I. L. Caragiale, Ion Slavici etc. Un volum de teatru al lui I. L. Caragiale se află sub tipar la o editură din Tbilisi și va apare în curînd. Comedia „O scrisoare pierdută” s-a jucat acum cîțiva ani la Institutul teatral din Tbilisi. De asemenea, s-au bucurat de mare succes pe scena Teatrului de Operă și Balet din Tbilisi artiștii romini Zenaida Palli, Elena Cernei, Ionel Herlea, Octav Enigărescu, Garbis Zobiaș și alții.

România devine din ce în ce mai cunoscută pe meleagurile noastre și datorită gruzinilor care, vizitînd-o, o popularizează la noi. Așa de pildă, G. Leonidze, poet al poporului din R.S.S. Gruzină, a scris articole și vorbește adesea în public despre impresiile sale din ce două călătorii pe care le-a făcut în R.P.R. De asemenea, prof. Vahtang Beridze a publicat anul trecut, în trei numere consecutive din revista „Tîscaři”. Impresiile sale asupra vizitei în România. Călătoria în R.P.R. și-au consemnat-o în articole și compozitorul georgian Otar Taktașvili, care a povestit și în adunări foarte animate despre București și despre romini, și inginerul Petre Tulukidze.

Unul dintre factorii cei mai importanți care contribuie la adîncirea legăturilor de prietenie și culturale romino-gruzine este și studiul limbii romine la Institutul de limbi străine din Tbilisi. Studenții noștri manifestă un interes deosebit pentru limba, literatura și cultura poporului român. Cu prilejul vizitei sale la acest institut, acad. P. Constantinescu-Iași a subliniat că membrii delegației A.R.L.U.S. „au fost bucuroși de metoda de predare a limbii romine și de faptul că au putut conversa cu studenții georgieni în limba romină”. În prezent, limba romină este studiată de treizeci de studenți ai institutului nostru.

Anul trecut, la împlinirea unui sfert de mileniu de la întemeierea primei tipografii georgiene, acest eveniment de seamă a fost sărbătorit de către întregul nostru popor. Cu acest prilej au avut loc citeva adunări festive, la care a luat parte o delegație din R.P.R. alcătuită din acad. P. Constantinescu-Iași, Scarlat Callimachi, directorul Muzeului romino-rus din București, și V. Stan, prim-secretar al Ambasadei R.P.R. la Moscova.

Atunci a fost creată secția gruzină a Asociației de prietenie sovieto-romină, președinte al secției fiind ales prof. Vahtang Beridze. După cum scrie presa georgiană, „crearea acestei asociații este un eveniment de mare însemnătate în viața republicii noastre”.

Fanny Gingigașvili

Cel mai mare meteorit

Recent, Academia de Științe a Uniunii Sovietice a publicat primul volum al culegerii „O ploaie de meteoriti de fier asupra munților Sihote Alini”.

Culegerea cuprinde o descriere a cercetărilor făcute de patru expediții științifice în munții Sihote Alini (regiunea Vladivostok) unde acum 13 ani a căzut un meteorit urias.

După urmele lăsate de meteorit, cercetătorii au ajuns la concluzia că este vorba despre cel mai mare meteorit care a căzut vreodată pe pămînt. Înainte de a pătrunde în atmosferă meteoritul pare să fi avut o greutate de 1500—2000 de tone. Străbătînd atmosfera, meteoritul a ars și a căzut pe pămînt sub forma unei ploii de fier, care s-a răspîndit pe o suprafață de 3 km.p., săpînd 122 de gropi ale căror diametre variază între 0,50 m și 28 m, și a căror adîncime este cuprinsă între 20 cm și 6 m.

Două ore cu ARY ȘTERNFELD

omul care a calculat cel dintii orbita unui satelit artificial

Dintr-un

cătun îndepărtat

Părăsindu-l pe Ary Șternfeld și aflat din nou cu mine însumi în noaptea geroasă a Moscovei, sub cerul spuzit de stele, m-am simțit, pentru o clipă, profund mișcat. Era un simțământ asemănător, parcă, bucuriei curate, entuziasme care-l învăluie pe neofit când în față i se deschid orizonturile noi, nelimitate, ale unei alte lumi, până atunci necunoscute. Și spunând asta, nu am atît în vedere spațiile cosmice, ale căror semnale retransmise prin radio ne prilejuiesc uneori senzații atît de acute. Ci mă gîndesc mai ales la lumea de idei și vise care a pus stăpînire, o dată pentru totdeauna, pe cei care se îndeletnicesc cu marea aventură a astronauticii.

Ary Șternfeld este tocmai unul din acești oameni. Parcă-l aud spunînd: „Nu mi-au mai rămas decît puțini ani de trăit, și mai sint atîtea de făcut! Am socotit, abia dacă are să-mi ajungă timpul să-mi pun la punct lucrările și să le fac cunoscute”.

Pasionanta viață a unui pioner

În traducere literală, „Zamoskvorecie” înseamnă „Dincolo de riul Moskova”. E un cartier oarecum asemănător cu „malul stîng” al Senei, dar mai mic.

În acest cartier din Moscova, cuprins într-o meandă a riului, se află străduțe înguste și pitorești, multe uzine și nenumărate căsute joase. Alături de ele cresc, însă, acum, cu sutele, noile case de locuit ale capitalei și impunătoare clădire a Radiodifuziunii sovietice. Pe una din aceste străduțe, numită pare-mi-se Lucinov, locuiește împreună cu soția lui, Ary Șternfeld.

Am fost poștit să intru în biroul savantului. Un perete era în întregime ocupat, din tavan pînă-n podea, de un enorm fișier cu compartimente înțesate cu dosare și hîrtii îngălbenite de vreme, împestrițate cu cifre și curbe. Pe o masă se afla o mică mașină de calculat.

Și iată-mă față-n față și cu un om pe care pînă atunci îl cunoscusem numai din fotografii, ce mă făcuseră să mi-l închipui altfel: mai înalt, mai puțin vînjos. Fața, însă, era aceeași: o față inteligentă, cu o frunte uriașă, bombată, conturată de sprincene groase, arcuite spre tîmp, puțin melistofelică, încadrată de-un barbișon negru.

Îl ascult vorbind. Franceza savantului e fără cusur; cei douăzeci de ani petrecuți la Moscova nu i-au alterat deloc accentul apăsător, loren, deprins în timpul șederii la Nancy, unde a studiat la Școala națională superioară de electricitate și mecanică. Își înșiră amintirile de student, îmi descrie viața din cel de al 5-lea arondisment al Parisului, întîlnirile cu Esnault-Pelterie, cu Gabrielle-Camille Flammarion, soția cunoscutului savant, cu Alexandre Ananoff, evocă corespondența întretînută cu Tjolkovski. „Pe atunci, subliniază Șternfeld, prea puțini savanți credeau în viitorul astronauticii”.

„Reuniune la dl. Ananoff, strada Constantinopol, nr. 26”, scria Gabrielle-Camille Flammarion: „Dl. Ary

Șternfeld ne va înfățișa cîteva opinii noi asupra astronauticii”. Și interlocutorul meu îmi întinde cartea poștală care a folosit drept invitație. Lucrurile se petreceau prin mai 1934. Dar cu patru ani mai înainte, încă, la 2 septembrie 1930, „L'Humanité” publicase un cuprinzător articol intitulat: „Un vis realizabil: călătoria spre alte planete”. Articolul, atît de profetic, era semnat: inginer Rollin. Șternfeld zîmbește: „Pe vremea aceea, nu eram decît un simplu emigrant polonez, așa că trebuia să-mi iau unele măsuri de prevedere; și dat fiind că locuiam în strada Rollin, i-am adoptat numele, ca pseudonim”.

Da, pentru pionerij astronauticii epoca aceea a fost o epocă exaltantă, romantică, dar nu lipsită și de inerențele deziluzii pricinuite de incredulitatea oamenilor. Cu toate acestea, în 1935, Academia de Științe a Franței l-a invitat pe Șternfeld să prezinte o comunicare despre astronautică.

Ascultîndu-l vorbind, am înțeles cît de greu a fost drumul străbătut de astronautică pînă să ajungă știința concretă, care este astăzi. Înainte de a fi slujită de o întreagă cohortă de savanți, de o adevărată armată de tehni-

cieni, torța astronauticii, care mai tîrziu avea să cucerească un loc de frunte în Capitoliul științelor, a fost purtată numai de o mină de entuziaști.

În 1936, Șternfeld a plecat în Uniunea Sovietică, unde, numai după un an, și-a publicat, la Moscova, lucrarea „Introducere în astronautică”. Lucrarea cuprindea descrierea orbitei primului satelit artificial al Pămîntului, lansat douăzeci de ani mai tîrziu. Perigeul era prevăzut cu o exactitate uimitoare, cu o aproximație de numai 25 de kilometri (200 de km. în loc de 225).

Moscova-Paris, via Canton?

Apoi Șternfeld a meditat îndelung, ani în șir, asupra călătoriilor interplanetare, calculînd orbite, trasînd traiectorii precise. Care-i drumul cel mai economic spre a atinge Luna, Marte sau Venus? În orice caz, fiind vorba de Cosmos, nu linia dreaptă.

Căci soluția, aparent cea mai logică, nu este întotdeauna și cea mai bună. Și Șternfeld zîmbește din nou: „Un ziar englez m-a poreclit „Lordul paradox al astronauticii”. Ce-i drept, e drept: paradoxurile cam abundă în astronautică”.

Să luăm, de pildă, cea de a doua lege a lui Kepler care spune că viteza unui corp ceresc este condiționată de lungimea axei mari a orbitei pe care o descrie. Or, viteza Lunei este de 1 kilometru pe secundă, iar viteza mijlocie a celei de a treia rachete cosmice este și ea de 1 kilometru pe secundă. În timp ce între axele mari ale celor două orbite există diferențe mari.

Sau, un alt paradox: să zicem că te urci, la Moscova, în avionul de Paris. Aparatul, cum e și firesc, nu va zbura spre Canton sau Tokio. În astronautică, însă, poate fi avantajoasă lansarea unei rachete la mari înălțimi, drept spre unul din punctele cele mai depărtate ale orbitei pe care o va parcurge!”.

Ajuns aici, interlocutorul meu se ridică și se opri în fața mașinii de calculat.

— Și acum, să-ți demonstrez un al treilea paradox.

O călătorie în Marte

— Imaginează-ți că pornești într-o călătorie spre planeta Marte. La plecare am să măresc viteza rachetei. Cu ce procentaj?

Și, cum habar n-aveam, Șternfeld îmi vine în ajutor:

— Să zicem, cu 3,2 la sută. Vezi vre-un inconvenient în asta?

— Dimpotrivă, i-am răspuns, procentul îmi pare foarte rezonabil. Dar savantul izbucni în rîs și, apăsînd cîteva clape, întoarse manivela mașinii

— Ei bine, uite: durata călătoriei la dus va fi redusă cu 42,3 la sută! Ciudad, nu-i așa? Și pînă să-mi revin din uimire, adăugă cu un aer triumfător:

— Vei putea, deci, rămîne mai mult timp pe Marte. Cu alte cuvinte, am descoperit pentru călătoria Pămînt-Marte—Pămînt, o traiectorie care scurtează drumul cu 150 de zile față de aceea a lui von Braun.

Și acum, cum ai vrea să te înapoiezi de pe Marte? Bineînțeles, cu o viteză cît mai mare! În acest caz, linia dreaptă va fi o semi-elipsă. Am mai făcut calculul, dar o să-mi ia mai puțin timp refăcîndu-l, decît căutîndu-l printre vrafurile astea de hîrtii. Uite... Să presupunem că la decolarea de pe Marte măresc viteza cu 12,3 la sută... Cîștigu, de timp va fi atunci de... Ei bine!, adăugă el după ce învîrti din nou manivela, ai să te înapoiezi pe Pămînt în 172 de zile în loc de 259!

Și așezîndu-se din nou la birou, savantul începu să deseneze o curbă.

— Ai aflat, probabil, că piloții noștri sint antrenați să zboare în situații de imponderabilitate, cu toate motoarele oprite. Dacă oprești motoarele în timpul ascensiunii, aparatul va continua să urce, pentru ca apoi să coboare urmînd traiectul unei curbe balistice. Dar dacă avionul pichează spre pămînt și-i oprești motoarele cînd își reia ascensiunea, curbă balistică are să-l poarte mult mai sus ca în cazul precedent. Iată, deci, un alt paradox!

Nici nu-ți poți imagina cîte satisfacții au adus sputnicii astronauticienilor, continuă el, întinzîndu-mi o scrisoare expediată în ianuarie 1958 din Paris, de André-Louis Hirsch.

„Prietenul nostru comun, Esnault-Pelterie a mai avut bucuria să fie martor, înainte de a muri, la lansarea lui Sputnik I și II, ceea ce a însemnat pentru el cea mai frumoasă confirmare a întregii lui activități”.

Cufundați în discuție, nu observasem că acele ceasornicului înaintează. Cînd mi-am luat totuși rămas bun, savantul mi-a spus: „Nu uita, că în marea aventură a astronauticii, principalul a fost începutul Acum...”

M. Poletti

Ce poate fi oare neobișnuit într-o scrisoare venită dintr-un cătun îndepărtat, cînd oamenii așteaptă mesajele suprarachetelor din noile și fabuloasele lumi astrale? Plicul în care se afla mesajul în chestiune nu poartă nici măcar ștampila unui oficiu poștal de rezonanță internațională și, se poate presupune că, în însăși patria sovietelor, așezarea de unde a pornit mesajul nu este cunoscută pe o rază mai mare de 50 de km. De aceea, nici nu e de mirare că nu ați auzit pînă astăzi de Tign-bulak, un cătun oarecare din R.S.S.A. Tătara. Și totuși, cătunul acesta pierdut în imensitatea spațiului sovietic reclamă, într-un fel, dreptul de a fi înscris în istoria civilizației contemporane. Pentru mesajul pe care unul din locuitorii săi l-a adresat ziarului „Komsomolskaia Pravda” și pe care socotim necesar să-l transcriem aici, integral: „Dragă redacție, în cătunul nostru oamenii se întrebă: cum va ajunge comunismul la noi? Unii spun că în vremea comunismului, cătunul va trebui să aibe de toate: lumină electrică, radio, televiziune, restaurant club, creșă, un parc de cultură și odihnă ș.a.m.d. Dar așezarea noastră este foarte mică — cu totul 200 de locuitori. Se vor putea oare construi toate acestea numai pentru noi? Alții socotesc că în comunism satele vor fi legate prin tramvaie și autobuze. Atunci vom putea folosi ușor toate instituțiile din satele mai mari. Pe mine mă interesează mult această problemă: cînd și cum va ajunge comunismul la sate? Ce se va întîmpla cu așezările mărunte? Comunismul se poate construi și în asemenea așezări? Sau acestea vor fi comasate cu altele mai mari? Semnat: Pavel Stepanov”.

Citii și recitii rîndurile de mai sus! Nu vi se pare că textul scrisorii include sonoritățile marilor poeme ce se află așezate la temelia ciclurilor fundamentale ale civilizației? Luați aminte și slăruți asupra fiecăreia dintre întrebări. Ele, asemenea celor mai vestite modele ale genului, sint într-atît de netede, încît exclud cu totul posibilitatea retorismului cu falsă strălucire și impun, prin aceasta, răspunsuri la fel de clare, pe care numai istoria le poate ojeri, drepte și integrale. Dacă n-am trăi în vremea energiei atomice, a ciberneticii și a sputnicilor și, mai ales, dacă n-am trăi epoca transformărilor sociale uluitoare prin profunzimea și ritmul lor, am fi tentați să spunem că ele au gravitatea suavă și grațioasă a întrebărilor pe care orice copil le pune, la o vîrstă fragedă: Cum crește iarbă? De ce răsare soarele?

Cînd va ajunge comunismul în cătunul Tign-bulak? Ce întrebare tulburătoare, cînd este știut că în conștiința noastră comunismul este egal cu realizarea celor mai înalte dintre speranțele oamenilor! Și cu cît este mai tulburătoare această întrebare cînd ea apare ca un punct, principal neîndoelnic, dar totuși ca un punct pe o ordine de zi în dezbateri, nu peste o sută sau peste 50 de ani ci astăzi, în zilele generației noastre!

De la miturile antice la poezia modernă întotdeauna și peste tot năzuința oamenilor spre mai bine a fost proiectată într-un viitor ori foarte îndepărtat, ori cu totul irealizabil. În căutarea „veacului de aur”, unui rătăceu cu imaginația printre runele civilizațiilor trecute iar alții călătoreau pe albia fără de sfîrșit a timpului, undeva, într-un viitor foarte îndepărtat.

Zeus însuși, trimițînd-o pe Pandora printre muritorii de rînd pentru a pedepsi îndrăzneala lui Prometheus, a reținut Speranța în cutia acesteia, abătînd asupra oamenilor trăznetele miniei sale dezlănțuite. De atunci și multă vreme după aceea, singura consolare oficial permisă lînjelor muritoare a rămas Speranța. Uneori cu totul vagă și deșartă, alteori proiectată fugăr, în raport cu diferitele momente ale istoriei.

Și iată că acum Speranța a intrat în minile oamenilor și, mai mult decît atît, s-a transformat în realitate. Ne-o semnaleză, fără emfază, simplu și lîmpede, ca toate adevărurile fundamentale, un locuitor din îndepărtatul și pînă acum necunoscutul cătun Tign-bulak. Nu e oare scrisoarea lui cel puțin egală în valoare cu cele mai prețioase dintre mesajele, cosmice sau pămîntene, pe care le-au recepționat vreedată oamenii?

Paul Granea

Turism 1960

Mulțumită unor convenții încheiate de organizația sovietică „Inturist” cu mai multe firme și agenții de turism din Franța, schimburile turistice dintre cele două țări vor sporii considerabil în cursul acestui an. Peste 1000 de turiști francezi vor face o croazieră, pe Marea Neagră cu motonava „Jean Mermoz”. O altă croazieră, organizată de firma Dubreuil, are prevăzute escale la Leningrad și Riga. Majoritatea turiștilor vor sosi, însă, și anul acesta cu trenuri speciale puse în circulație pe linia Paris—Moscova și parcurgînd-o în numai 50 de ore. Pentru automobiliști, „Inturistul” organizează excursii pe

șapte itinerarii, care includ orașele Moscova, Leningrad, Kiev, Kursk, Ialta ș.a. Pentru amatorii de vîntoare au fost prevăzute călătorii speciale în pădurile Crimeei, unde pot lua parte la vîntorile de sezon.

Un acord încheiat între „Aeroflot” și compania „Air France”, oferă importante avantaje transportului turistic pe calea aerului. De asemenea, în cursul verii, se vor dubla față de 1959, transporturile cu autocare.

În același timp, un mare număr de turiști sovietici vor vizita Franța. Cea mai mare parte vor sosi, ca și anul trecut, cu motonava „Pobeda”.

...Micul dejun la Moscova, prinzul la Habarovsk; de la Marea Neagră la Marea Baltică în 2 ore; de la Moscova la Leningrad în 55 de minute... Cîndva, leningrădenii făceau mai mult cu tramvaiul de la bariera Narvei pînă în cartierul Viborg...

Marile nave aeriene, avioanele turboreactoare și turbopropulsoare de mare viteză, creații ale colectivelor conduse de cunoscuții constructori A. N. Tupolev, S. V. Iliușin, O. K. Antonov, au intrat temeinic în viața noastră de fiecare zi.

Aici se construiesc avioanele TU-114

Ne aflăm în vizită la academicianul Andrei Nikolaevici Tupolev. Talentatul constructor ne explică cum a fost creat „Tu-114”, turbopropulsorul vestit în întreaga lume, gigantul aerian capabil să parcurgă fără escală distanțe uriașe.

„Tu-114” nu s-a născut ușor. După intense studii teoretice și experimentale au fost determinați parametrii de bază ai viitorului avion: suprafața aripilor, a ampenajului vertical și orizontal, diametrul și lungimea fuselajului. Colectivul avea de rezolvat o sarcină complexă: crearea unui avion de pasageri pentru 120-170 de oameni, iar în varianta turistică - pentru 220 de oameni. Tehnica aviatică mondială încă nu cunoștea o asemenea navă aeriană. Pe lângă multitudinea de probleme de aerodinamică și construcții, mai trebuia rezolvată încă una, deosebit de importantă - eficiența economică a viitorului avion. Și anume costul călătoriei trebuia să fie foarte apropiat de cel al transportului pe calea ferată. Constructorii au lucrat intens, zi și noapte. După determinarea parametrilor de bază a fost construită macheta avionului și s-a trecut la încercarea lui în tunelul aerodinamic.

...O sală uriașă, dominată de zumzetul ventilatoarelor puternice care absorb aerul în tunelul aerodinamic. În partea îngustă a acestuia, unde viteza curenților de aer este maximă, a fost instalată macheta avionului. În fața tabloului de comandă se agită inginerii care „iau pulsul” machetei.

- În tunelul aerodinamic - îmi explică el - avionul se ridică pentru prima dată „în văzduh”. Pe aripile lui și pe ampenaj se găsesc niște firușoare care permit să se stabilească calitățile aerodinamice ale aparatului. Dar mai bine să trecem în sala machetelor, unde îl veți vedea în mărime naturală.

Sala machetelor este imensă. Nici nu s-ar putea altfel, fiindcă aici avioanele sînt identice cu acelea pe care le vedeți pe aerodromuri. Dacă n-aș fi fost avertizat că avionul acesta e construit din plăcaj, aș

fi crezut că mă aflu în fața unui aparat gata să-și ia zborul peste cîteva minute.

Urcăm în salonul pentru pasageri - elegant și încăpător. Miroase plăcut a vopsea și a lemn proaspăt dat la rindea. Aici totul este exact ca într-o navă aeriană adevărată: cabinele pasagerilor și ale echipajului, cabina de comandă, aparatele, fotoliile, bufetul, bucătăria, toaleta, portierele...

Aici, pe machetă, au fost studiate cîteva variante de cabine și încăperi auxiliare. Piloți, ofițeri naviganți, radiotelegrafiști și-au spus părerea despre cabina de comandă și amplasamentul aparatelor de bord, al mașinelor, al butoanelor. Încă în timp ce se proiecta „Tu-114” au și fost numiți inginerul șef și pilotul de încercare: inginerul Vladimir Ivanovici Bogdanov și pilotul Alexei Petrovici Iakimov.

„Tu-114” se mai afla în faza de schițe și machete, cînd Iakimov se și specializase în conducerea lui și se pregătea pentru primul zbor. Timp pentru aceasta a avut berechet. Căci pînă să se nască „Tu-114” s-au făcut zeci de mii de schițe, s-au construit numeroase exemplare experimentale și s-a efectuat un număr incalculabil de experiențe de laborator.

...Un hangar uriaș. Avionul plutește în aer, suspendat de niște amortizoare de cauciuc. La capătul aripii este fixat un motor vibrator. În încăpere toate ferestrele sînt bine închise, iar în diferite puncte ale aparatului au fost fixate becuri cu reflectoare. În fața lor se află cîteva ecrane albe.

La o comandă, lumina se stinge. Ard doar becurile de pe avion, iar reflectoarele proiectează pe ecrane umbre luminoase, jucăușe. Motorul este pus în funcțiune. Avionul începe să vibreze ușor, umbrele luminoase se agită pe ecrane. După mișcarea lor inginerii stabilesc caracterul vibrațiilor avionului.

Al doilea exemplar al mașinii este supus probei de rezistență pînă la distrugerea lui, conform programului stabilit. În felul acesta, constructorii își pot da seama dacă avionul va face față sarcinilor la care va fi supus la diferite regimuri de zbor. Dar nici asta nu e încă totul. Aparatul mai are de trecut un examen greu.

...Această construcție neobișnuită seamănă cu un mare bazin de înot. Pe margine a fost instalat un tablou de comandă și o stație de pompare.

- În acest bazin, „Tu-114” a fost supus unei probe foarte importante - ne explică inginerul care ne însoțește.

- Dar „Tu-114” nu este hidroavion!

- Și totuși a reușit să navigheze sub apă. De ce a fost nevoie de asta? Aparatul zboară la o înălțime de 10-11.000 de metri. Pentru a asigura pasagerilor o presiune atmosferică normală, fuselajul se construiește ermetic. Înăuntru se comprimă aer, și astfel presiunea interioară este mai mare decît cea exterioară. De aceea fuselajul este astfel calculat ca rezistența lui să nu aibă de suferit din cauza asta. Această ultimă probă am făcut-o în bazinul pe care îl vedeți.

- Dar de ce în apă?

- E mai sigur și mai puțin primejdios.

În sfîrșit, a venit și ziua mult așteptată. După ce toate experiențele au fost efectuate, s-a executat primul zbor. Ca de obicei, Andrei Nikolaevici Tupolev a completat personal fișa de zbor a pilotului de încercare, iar cînd Iakimov a aterizat cu bine constructorul general a fost primul care l-a îmbrățișat.

...La uzina unde avioanele de pasageri „Tu-114” se construiesc în serie, am ajuns dimineața. Siluetele uriașe, învăluite în ceața străvezie, se aliniază în rânduri drepte. Directorul uzinei, Alexei Feodorovici Golteev, ne-a condus prin secții, dîndu-ne prilejul să facem cunoștință cu această gigantică întreprindere industrială.

Producția de nave aeriene începe în secția de șabloane. Aici, pe mese joase și întinse, constructorii și trasatorii execută șabloanele tuturor pieselor avionului în mărime naturală. După care în secțiile de uzină mașini de precizie croiesc, ștanțează, frezează metalul, dîndu-i contururile necesare. În alte secții, piesele mari și mici se unesc,

alcătuiind agregatele separate ale mașinii. Apoi se asamblează ampenajul...

- Iar acum să mergem în secția de finisare - ne propune Alexei Feodorovici.

Încăperea te copleșește prin dimensiunile ei. Ai impresia că ai nimerit într-o piață uriașă, lungă de

cîteva sute de metri, mărginită de ziduri și acoperită, la o înălțime amețitoare, cu un acoperiș de sticlă. De la un capăt la altul al halei se rînduiesc avioane în diferite stadii de finisare.

- Acum o să începă asamblarea unui nou aparat - ne informează însoțitorul nostru.

Uriașul pod rotant care lunecă fără zgomot deasupra capetelor noastre, transportă piesele fuselajului, apoi aripile, ampenajul. Are loc, cum spun constructorii de avioane, asamblarea planorului.

Pe elevator stă planorul lui „Tu-114”. Adică fuselajul cu ampenajul montat, fără tren de aterizare, motoare și „umplutură”. De-a lungul fuselajului se mișcă încet un om. Are în mînă o pilnie pe care o pune din loc în loc pe fuselaj și-și lipește urechea de ea, de parcă ar asculta ceva: brigadierul Piotr Serikov verifică etanșeitatea fuselajului. Urechea lui sensibilă depistează îndată locul unde se mai produc scurgeri de aer.

Variatatea materialelor și a utilajului folosite pentru „Tu-114” sînt de-a dreptul uimitoare. Sînt aici și oțeluri aliate, și aliaje de metale neferoase, și lămpi de radio, și motoare electrice, și conducte, și zeci de kilometri de cablu electric, și multe, multe altele. Se poate spune fără exagerare că întreaga navă este o creație a tehnicii moderne.

Urcăm în cabina avionului. La primul etaj, în compartimentul pentru bagaje, lucrează electricienii. Poate de-aia și pereții încă nu sînt căptușiți și se văd conductele prin care va trece combustibilul, oxigenul. Iar sus, în salonul de pasageri se fac lucrările de finisare. Aici e domeniul chimiei sintetice.

La capătul liniei de asamblare se află un „Tu-114” gata pînă în cele mai mici detalii.

- Miine îl trimitem pe aerodrom - ne informează Maxim Petrovici. - Uite și echipajul lui!

De grupul nostru se apropie un om voinic, cu ochi frumoși, cenușii, îmbrăcat cu o scurtă de piele. Facem cunoștință. Este Mihail Ivanovici Mihailov, unul dintre piloții de încercare ai uzinei, care are la activul lui 3 milioane de kilometri și peste 10.000 de ore de zbor.

Miine, Mihail Ivanovici se va avînta în nori cu avionul acesta nou-nouț, care peste cîteva zile va transporta peste imensele întinderi sovietice primii pasageri.

A. Golikov

Pilotul de încercare N. Korovuşkin. Eroul Uniunii Sovietice

Ritmuri noi în Egiptul milenar

PIRAMIDE, OAMENI, MOTOARE

Anul trecut, la 19 februarie a intrat în vigoare acordul încheiat între U.R.S.S. și Republica Arabă Unită cu privire la executarea primei tranșe a lucrărilor barajului de la Assuan „Sadd el Aali” cum îi mai spun egiptenii. Așa că, la începutul lunii martie un grup de hidrologi și energeticieni sovietici, din care am făcut și eu parte, a pornit spre Egipt, pentru a stabili la fața locului măsurile ce urmau a fi luate.

Srijinul sovietic acordat Egiptului la această uriașă lucrare, o adevărată operă de artă, este pe măsura barajului, adică grandios. Birourile noastre de proiectare au făcut o serie de propuneri privind îmbunătățirea proiectelor principalelor elemente ale lucrării: un mare efort a fost depus, de pildă, la elaborarea planului de organizare a construcției. El prevede dinamitarea, dislocarea și transportarea a milioane de metri cubi de nisip, stincă și argilă, ridicarea unor puternice construcții din beton armat. Pentru aceasta este nevoie de o armată de excavatoare și camioane de mare tonaj, de uzine pentru fabricarea betonului, de dragi și sute de alte mașini și agregate de tot felul. Toate aceste mașini, indispensabile unui mare șantier, ca de altfel și metalul, lemnul, cimentul, cablurile urmează să fie livrate, în etape, de către Uniunea Sovietică.

Ajutorul oferit Egiptului de poporul sovietic nu se mărginește însă numai la materiale. În fruntea grupului de specialiști sovietici se află Ivan Komzin care, cu numai câteva zile înaintea plecării, predase unei comisii guvernamentale uriașul de pe Volga, hidrocentrala „Lenin”, cea mai mare construcție de acest gen din lume.

Și iată-ne zburind spre Nil, spre îndepărtatul Nil pe care nu l-am văzut niciodată, dar pe care ni-l închipuim ca pe-un uriaș dintr-o poveste cu zine. Astăzi, Cairo și Moscova sînt legate printr-o linie aeriană. După cinci ore de zbor, aparatul, un „TU-104” ne deosebește pe aerodromul din Cairo, la Heliopolis. „orașul soarelui”. Această denumire este cit se poate de potrivită pentru poarta aeriană a unei țări în care soarele strălucește 365 de zile pe an.

Pe aerodrom ne așteptau, nerăbdători, viitorii noștri colegi. Căci, egiptenii ard de nerăbdare să vadă realizat barajul. Începînd de la vicepreședintele republicii și ministrul Lucrărilor publice al Egiptului și terminînd cu Inginerii, cu toții ne-au întâmpinat și însoțit cu cuvîntul „start”, căruia noi, însă, i-am adăugat cuvîntul „ritm”. Așa că, prima hotărîre pe care am luat-o în comun suna cam astfel: „start rapid la construcție și ritmuri ridicate la execuție”.

N-am întîrziat prea mult la Cairo. Trenul pentru Assuan l-am luat la Luxor, rămășiță a vestitei Thebe. Cu acest tren urma să călătorim vreo 200 de kilometri.

— E o crimă să treci prin Luxor fără să-l vizitezi monumentele, ne-au spus prietenii noștri egipteni.

Coloșii lui Memnon, templele fa-raonilor, cetatea morților din munții Guebel el Kurna unde, în 1922, a fost descoperit mormîntul lui Tutankamon... Arhitecturii Egiptului antic, mai îndrăzneți decît cei contempo-

rani, utilizează cu precădere principiul construcției în blocuri mari. Complexele temple din Karnak și Luxor pot servi de exemplu. Majoritatea acestor edificii, înalte de 20 de metri și construite din blocuri nesudate între ele, au rezistat chiar și la puternicul cutremur care, în anul 27 dinaintea erei noastre a pustit regiunea Thebei.

Călătorul care a văzut piramidele sau a fotografiat sfînxul ce străjuiește nemărginita deșertului, se simte, desigur, ispîșit să-și însușească impresiile, să-și exprime admirația pentru autorii tuturor acestor minunății care au supraviețuit veacurilor. Herodot, unul din primii vizitatori ai Egiptului, ca de altfel și nenumăratele descrieri care i-au urmat pînă-n timpurile noastre, a făcut însă lucrul acesta cum nu se poate mai bine, așa că eu mă voi abține de la aceasta.

În afara monumentelor, Egiptul mai are și turiști.

Bumbăc și turismul, iată două din principalele surse de venituri ale țării. Străinul este deservit nu numai de companiile de volaj dar și de mii de ghizi care lucrează pe cont propriu: proprietarii de mijloace de transport — de la măgăruș și pînă la automobil — neguțătorii de suveniruri, care întreprind adevărate vizituri de turiști, deoarece aici sezonul nu durează mai mult de trei-patru luni.

Într-o seară, înapoiindu-ne de la amplasamentul viitorului baraj, vedea noastră a cofit brusca, într-un mare gol și situat în regiunea estică a lacului de acumulare. Și iată-ne, deodată în fața a două insulițe drept-unghiulare, absolut identice. Apropoiindu-ne însă, mai mult, ne-am putut da seama că „insulițele” nu erau altceva decît acoperișul unui templu. Istoria lui ne-au povestit-o prietenii noștri egipteni.

Înaintea primului baraj de la Assuan, pe locul acesta se afla insula Philae, cu templul închinat zeiței Isis și fiului ei Horus. Insula era considerată ca una din pozoabele Egiptului. Ridicarea barajului a făcut însă ca apele Nilului s-o înunde. Construcția actualului baraj, care va modifica simțitor regimul lacului de acumulare va face să scadă mult nivelul apelor, așa că templul zeiței Isis va fi readus la lumina soarelui, spre bucuria iubitorilor de artă. Economisții egipteni au și calculat că vizitarea templului va aduce anual întreprinderilor turistice un venit suplimentar de două milioane de lire egiptene.

Un inginer sovietic în Egipt și S. U. A.

„Itinerarul” nostru de azi e întrucîtva deosebit: el oferă cititorilor impresiile unuia și aceluiași autor despre două țări diferite din toate punctele de vedere.

N. Galocikin a vizitat cele două țări la scurt interval de timp, în calitate sa de specialist în problemele energeticii.

Materialele sînt, astfel, interesante nu numai pentru că redau impresiile unui observator atent și sensibil la realitățile economice, politice și sociale din fiecare țară, ci și prin faptul că ele constituie o mărturie a întenselor legături internaționale ale specialiștilor sovietici.

Pe pămîntul nimănui

Abia la Assuan își arată Nilul adevărată sa forță și măreție. Spre deosebire de alte fluviu, a căror lăptea crește în aval, Nilul își dovedește puterea curentului în amont. Căci pe teritoriul Egiptului fluviul nu primește afluenți, iar ploile sînt aici ca și inexistente.

Assuan se află situat la hotarele de sud ale țării. Aici se termină, de altfel, și ogoarele care insoțesc Nilul în călătoria lui. Acolo, dincolo de prima cataractă începea, odinioară, misterioasa Nubie, de unde armatele egiptene se întorceau încărcate de aur, sau minind cete de sclavi cu pielea ca abanosul.

Ne-am cățărât pe malul stîng, abrupt, al fluviului, pe „axa” viitorului baraj. O pinză de apă, lată de vreo-un kilometru strălucea în fața noastră. Era centrul vechiului lac de acumulare și, totodată, amplasamentul noului baraj. Această împrejurare complică lucrarea, căci locul vechiului baraj fusese ales fără să se țină seama de perspectivele viitorului. Terminat în 1902, barajul a fost reconstruit în 1908, iar în perioada 1929—1933 a fost supra înălțat. Barajul, care ridică nivelul apelor cu 35 de metri, nu dispunea însă de centrală electrică, așa că, timp de 60 de ani, milioane de kilowați s-au irosit în zadar. Cu greu ar mai putea fi găsit un asemenea exemplu de risipă a forțelor naturii.

Pe atunci, Egiptul nu era însă decît o anexă agrară, furnizor de materii prime metropolei industriale, așa că, adevăratele cauze ale incompletării folosirii a lucrării de la Assu-

an n-ar putea fi găsite decît în apele turburî ale politicii colonialiste. Pe cînd astăzi...

...Jur împrejur se înalță stînci sălbatice și dune. Iar soarele arde, să te topești nu alta: 40 de grade în martie! Ai putea coace și ouăle în nisip. Comenzile de echipament pentru Assuan prevăd însă că „materialele trebuie să se comporte normal, chiar și la o temperatură de 51 grade la umbră și 80 grade la soare”.

În cartea lor „Africa viselor și a realității”, celebrii exploratori cehoslovaci Irji Ganzelka și Miroslav Zikmund descriu astfel această regiune:

„La cîțiva kilometri de Assuan, pe malul răsăritean al Nilului, la marginea deșertului, se află ultimul punct de frontieră al Egiptului: Shalal. Un fort singuratic, în care se află adăpostite birourile vamii... Shalal, stîncișul pămîntului! Cel mai apropiat post de frontieră sudanez se află tocmai la 350 de kilometri. E ca și cum două armate adverse, temindu-se să se întîlnească ar fi creat convențional, acest pămînt al nimănui, pămînt al setei, al morții încete, agonizante”.

De atunci, pămîntul acesta al nimănui s-a schimbat totuși întrucîtva: de-a lungul stîncilor sterge pe început să se însușească liniile de marcaj vopsite în alb, axa viitorului baraj, panglica îngustă a drumurilor, un cataract solitar, centrul viitoarei așezări, un aerodrom în construcție. Pînă într-un an însă, peisajul se va schimba cu totul. Căci, la Assuan, cot la cot cu egiptenii și sudanezii lucrează oamenii sovietici, înarmați cu bogata lor experiență în domeniul construcției de mari hidrocentrale.

„Sadd el-Aali, horoșo!”

Ne-am reîntors la Cairo. Între timp ziarul scriseseră despre lucrările noastre, publicaseră fotografii, așa că începusem să fim cunoscuți. La hotel nu ni se mai spunea altfel decît „Sadd el-Aali”. Și iată și o mică întâmplare care ne-a urmărit și ne-a emoționat. Într-o zi, în timp ce ne plimbam pe unul din bulevardele orașului, am auzit strigîndu-se dintr-un tramvai: „Sadd el-Aali, horoșo!” Din tramvai ne priveau fețe zîmbitoare, iar miinile fluturau în aer în semn de salut.

Sadd el-Aali reprezintă pentru poporul egiptean perspectivele unui viitor mai bun. Și la cîte alte asemenea construcții nu visează muncitorii și feleahii egipteni! Noi, oamenii sovietici privim cu simpatie și înțelegere la asemenea năzuinți pașnice umane. Iată și motivul pentru care am hotărît să participăm la construcția lui Sadd el-Aali, marele baraj de la Assuan, „visul poporului egiptean”.

Basorelieful lui Ramses II (Templul din 'Abu-Simbel)

A

m sosit la New York la citeva zile după încheierea istorice vizite a lui N. S. Hrușciov în S.U.A. Presa, radio și televiziunea se ocupau încă de răsunetul pe care l-a avut această vizită. Țara întreagă se mai afla sub impresia călătoriei premierului sovietic. Pe oricine ai fi întâlnit, începând cu muncitorii și vânzătorii și terminând cu președinții celor mai mari corporații industriale și rectorii universităților americane, cu toții erau dorinți să și împărtășească păreri despre evenimentul care stârnea un interes neobișnuit.

Simțea pretutindeni că ideea inevitabilității războiului și-a pierdut popularitatea, că tuturor li s-a făcut lehamite de psihoza războiului, că pe oameni îi bucură perspectiva unei vieți pașnice.

Ultimii ani au fost bogati în evenimente care au contribuit la apropierea dintre popoarele noastre: remarcabilele succese ale științei și tehnicii sovietice în cucerirea cosmosului, turneele unor strălucite colective artistice, schimburi de expoziții de mari proporții, de turiști și de delegații, vizita lui A. I. Mikoian și a lui F. R. Kozlov în S.U.A., pe de o parte, și a lui R. Nixon în U.R.S.S., pe de altă parte, și, în sfârșit, vizita de excepțională însemnătate a lui N. S. Hrușciov.

Rezultatele acestei apropieri se văd la fiecare pas. La New York, Philadelphia, Washington, Detroit, Pittsburg, Los-Angeles și în multe alte orașe mari și mici, pretutindeni ne-au întâmpinat prieteni care ne cunoșteau și pe care îi cunoșteam. Prietenii lor deveneau curind și prietenii noștri. Nu am întâlnit nici măcar un singur inginer sau funcționar care să încerce să evite discuția cu noi, sau care să nu răspundă cu lux de amănunte la întrebările noastre.

Americanii sînt un popor foarte prietenos și comunicativ. Inginerii lor văd oportunitatea indiscutabilă și folosul reciproc pe care îl oferă schimbul de experiență tehnică.

Astăzi se consideră de domeniul trecutului vremea cînd propagandiștii „războiului rece” puteau să susțină că inginerii și oamenii de știință sovietici nu vor face altceva decît să-și însușească informațiile tehnice și științifice de care au nevoie, fără să dea nimic în schimb. Walker Cysler, președintele unei companii de aprovizionare cu combustibil ne spunea: „Atît noi cît și dv. cunoaștem îndeajuns de bine sistemul energetic al țărilor noastre. Am luat cunoștință de problemele care se pun pentru fiecare dintre noi în acest domeniu, precum și de modul cum se rezolvă aceste probleme. Însă toate acestea reprezintă o cunoaștere de ansamblu. A venit timpul să ne înțelegem asupra schimbului de delegații alcătuite din specialiști, pe profiluri, care să întreprindă vizite de o durată mai mare”.

Automobile și automobiliști

În această țară mare și bogată, pe noi, grupul de ingineri sovietici, dintre care cei mai mulți vizitau pentru prima oară America, nu ne-au interesat numai turbinele și transformatoarele. În tot timpul vizitei ne-am străduit să aflăm și să înțelegem cum trăiesc, ce gîndesc și spre ce tind americanii. Așa că aș vrea să vă împărtășesc și citeva din impresiile mele „neenergetice”.

În S.U.A., octombrie este luna cînd începe vîntoarea de toamnă și vînzarea modelelor noi de automobile.

Ziarele publice cu regularitate listele vinătorilor răniți, iar magazinele vind cu duimul veste în culori vii care trebuie să-și aperse pe vinători de împușcături colegilor lor. Pericolul acesta amenință, de altfel, nu numai pe vinători, ci și vacanțele și caii, ființe atît de pașnice. De aceea gospodarii mai prevăzători au pus pe domeniile lor tăblițe cu inscripția: „Aici pasc cai”. Iar un fermier ingenios a scris cu vopsea fosforescentă pe fiecare din jolanele lui — „vacă”.

Și automobilele poartă tăblițe pe care scrie — „Model 1960”. Fără ele, un profan ar senza de greu prin ce se deosebesc aceste automobile de cele fabricate în anul 1959 sau 1958. Și acelea erau înzestrate din belșug cu tot felul de mecanisme, manete, faruri — utile sau, de cele mai multe ori inutile, încît o mică schimbare de număr sau de loc ar trece aproape neobservată. Cu toate acestea, continuă să apară modele noi, se dezvăluie un nou torent de reclame și multe familii de americani își storc creierii cum să facă rost de bani ca să-și schimbe mașina „veche”.

Americanul de azi nu concepe viața fără mașină. Automobilul a devenit aproape unicul mijloc de transport local. În multe orașe autobuzele sînt tot atît de rare cum sînt caii la Moscova. Troleibuzul, acest excelent mijloc de transport urban este practic inexistent. La periferiile citorva orașe tramvaiul își trăiește și el ultimele zile.

America s-a contopit cu automobilul iar rezultatul acestei contopiri: omul — automobil, nu e nici pe departe atît de fericit ca înaintașul lui — omul obișnuit, care se putea folosi de automobil, dar se descurca și fără el.

Străduindu-se să-și convingă pe toți că oamenii simpli din America trăiesc în bunăstare, organele propagandei americane răspundesc în întreaga lume fotografiilor care înfățișează șiruri de mașini rînduite la porțile întreprinderilor. Cu toate acestea, nu e deloc simplu să fii proprietarul unei astfel de mașini. Mai întâi trebuie să te strecuri cu ea pînă la locul de parcare, apoi să pleci de acolo. Sute și mii de automobiliști încearcă să facă același lucru. Fiecare operație îți ia în medie jumătate de oră. Pe lângă asta, trebuie să parcurgi de două ori pe zi distanța de acasă pînă la locul de muncă (iar pentru mulți americani distanța acea-

CĂLĂTORIE ÎN S.U.A.

Potrivit acordului cu privire la schimburile în domeniul culturii, tehnicii și învățămîntului, încheiat în anul 1958 între U.R.S.S. și S.U.A., două delegații de energeticieni americani au vizitat Uniunea Sovietică. În toamna anului trecut energeticienii sovietici au întors vizita colegilor lor americani.

sta este de 150 de kilometri) pe drumuri fixile de automobile. Într-un cuvînt, la ziua de muncă a fiecărui american se adaugă încă cel puțin două ore, răsîmp în care lucrează ca șofer.

Și — culmea! — pentru această nunciă suplimentară mai trebuie să plătească din gros. La costul benzinei, uleiului, la suma destinată impozitului și asigurărilor, se adaugă cheltuielile legate de timpul scurt în care se produce uzura morală a automobilului. Într-un an mașina își pierde aproximativ o treime din preț. Cel care plătește acum 3.000 de dolari pentru un automobil model 1960 va fi bucuros să ia pentru el, peste doi ani, măcar 1.000 de dolari.

În țară iau ființă numeroase centre comerciale. La marginea orașelor sau pur și simplu în plină cîmpie se construiesc clădiri cu un etaj, în care principalele firme comerciale deschid sucursale. De jur-împrejur se asfaltează hectare întregi de pămînt pentru viitoarele parcuri de mașini. Foarte bune — găsești aici și un sortiment bogat de mărfuri, și o deservire excelentă, și prețuri convenabile, — numai că pentru a se bucura de binefacerile acestor „supertirguri” cumpărătorii trebuie să aibă neapărat automobil. Pe de altă parte nu pot să nu se folosească de ele, măcar dacă sînt singurele magazine existente pe o rază de zeci de kilometri. În țara liberei inițiative, micii comercianți știu că nu face nici măcar să încerce să intre în concurență cu marile corporații comerciale. În acest fel apare necesitatea imperioasă de a cumpăra încă un automobil. Iar dacă familia se simte în stare să-și trimită fiul sau fiica la universitate, trebuie să facă rost de bani pentru al treilea automobil, de care studentul are neapărată nevoie pentru a putea frecventa cursurile.

Așa se creează și se întretine artificial o cerere exagerată de automobile, care a dus la un șir de fenomene cu totul anormale. Americanii nu se mai pot folosi de automobilele lor în centrele mari și sînt nevoiți să le lase în afara orașului. Automobilul îl dezobișnuiește pe om să se miște. Americanul aproape că nu se dezlipsește de scaunul mașinii. Dacă vrea să se plimbe în împrejurimile orașului, se așează la volan; dacă vrea să meargă la restaurant se așează la volan și odată ajuns acolo mîncîncă... în mașină; dacă vrea să meargă la cinematograful se așează la volan și vede filmul din mașină; toate operațiile bancare le face fără să părăsească volanul.

Despre învățămîntul superior

Statistica ne furnizează următoarele date: 38 la sută dintre americanii cu un venit anual de 10—15.000 de dolari, au studii superioare; dintre cei cu un venit de 15—25.000 dolari, au studii superioare 50 la sută, iar dintre cei cu un venit care depășește 25.000 de dolari, 77 la sută au studii superioare. Această situație este într-un totul explicabilă. A trecut de mult timpul cînd americanii deveneau capitaliști peste noapte, azi vânzătorii de ziare nu mai devin milionari. În schimb milionarii din generația actuală s-au îngrijit ca urmașii lor să treacă prin școli și universități, iar aceștia la rîndul lor poartă de grijă viitoarei generații de conducători ai oligarhiei capitaliste.

Același lucru se poate spune despre cei ce conduc întreprinderi, bănci, magazine, construiesc mașini noi, efectuează cercetări științifice, vîndecă oameni, pregătesc noi cadre de specialiști. Toți aceștia sînt oameni cu venituri mari, dar pentru ca să ajungi printre ei trebuie să ai înainte de toate studii superioare de specialitate. Or, tocmai aici americanul cu venit „mediu” se lovește de o barieră de netrecut: taxa școlară.

Am vizitat unul dintre cele mai mari institute tehnice din țară — Institutul tehnologic din Boston. Excelentă instituție de învățămînt! Dar fiecare student este obligat să plătească anual 1.300 de dolari la casieria institutului. Pe lângă asta, familia lui mai are de făcut față cheltuielilor pentru locuință, îmbrăcăminte și mai ales pentru manuale, care sînt și ele destul de scumpe.

În decursul călătoriei noastre prin America, ne-a însoțit citva timp un inginer, pe care o să-l numim mister Reever. El nu face parte din categoria celor cu venituri mari, totuși salariul lui denăște „media” de 400 de dolari. Băiatul lui Reever termină liceul, așa că familia trebuie să se gîndească la viitorul lui. Inginerul are o nădejde:

— John al meu este un excelent jucător de fotbal și sper că universitatea la care se va înscrie va ține seama de acest lucru și-i va acorda o bursă.

— Și dacă nu i-o va acorda?

— O, gîndul acesta mă neliniștește grozav. Mai am încă doi copii și nu cred să pot plăti pentru John.

— Mulți studenți capătă burse?

— Nici unul! Dar de obicei fiecare universitate are la dispoziție un fond asigurat de oamenii bogati, din care își permite să plătească taxa unui mic număr de studenți. Din păcate, unui număr prea mic.

Zburam cu avionul de la Washington la Albany — capitala statului New York. Alături de mine stătea un om tînăr, cu degete lungi de pianist. Am riscat o întrebare: „Sînteți muzician?” — „Nu, chîrurg” — mi-a răspuns el. „Mai exact, aș vrea să fiu, dar deocamdată sînt student”.

Tînărul mi-a povestit în continuare:

— În S.U.A. taxele cele mai mari le plătesc medicii. Durata de studii e și ea mai mare. În cei opt ani de universitate, tatăl meu a trebuit să plătească aproximativ 30.000 de dolari. Acum sînt în anul IX, fac practic la spital, dar cheltuielile încă nu s-au terminat. Trebuie să găsesc o locuință bună să-mi utilizez cabinetul. Toate acestea costă bani mulți și tata nu mă mai poate ajuta. Am să mă înglodez în datorii. Medicii sînt învinuiți că iau prea mult pentru asistența medicală, că profită de situația disperată a bolnavului. Din această pricină, la noi, medicii nu se prea bucură de stimă. Dar ce putem face? Trebuie să amorti-

Membrii delegației sovietice întreținîndu-se cu colegi de-ai lor din Detroit

zăm cheltuielile pe care le-am făcut, să ne îngrijim de viitorul copiilor noștri.

Vă place America? Întrebarea aceasta ne-am pus-o desori și americanii, cînd am fost în țara lor, și oamenii sovietici, cînd ne-am întors în patrie. Este o întrebare la care e greu să răspunzi. Să spui „mi place” n-ar fi exact, să spui „nu-mi place”, iar n-ar fi exact. La asemenea întrebare nu poți răspunde cu un cuvînt.

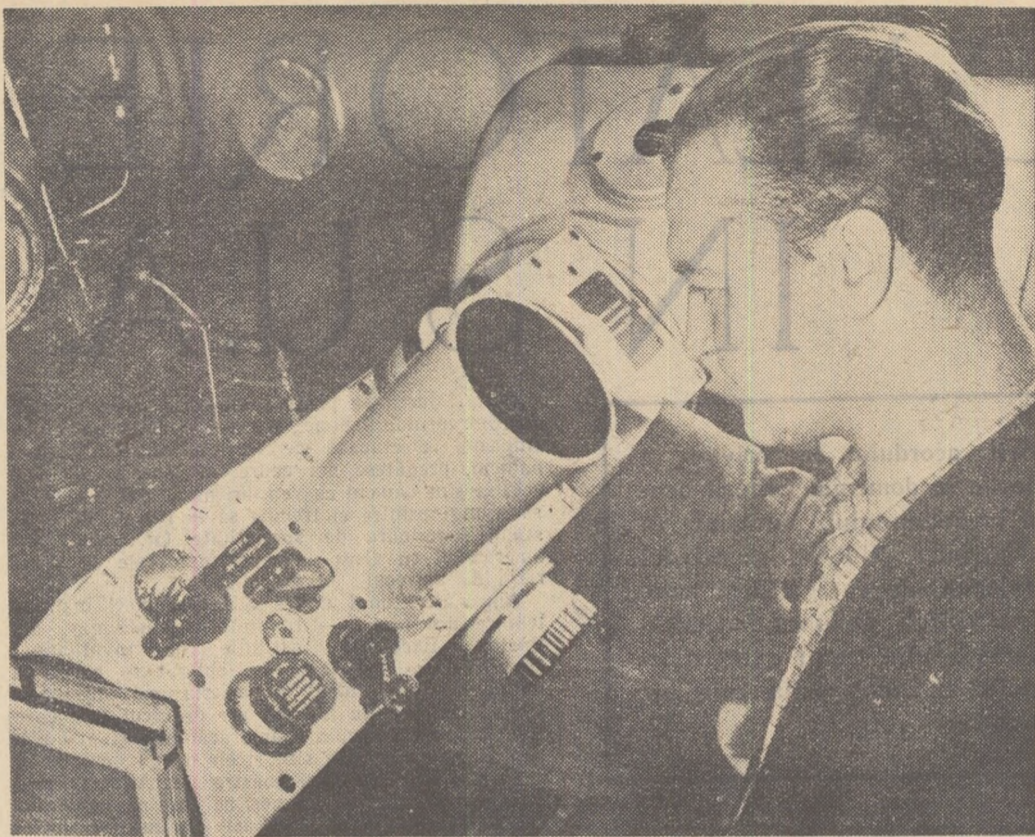
Dar există o impresie dominantă care nu lasă loc la nici un fel de îndoieli și rezerve. În cursul călătoriei noastre prin S.U.A. fiecare dintre cei cu care am stat de vorbă ne-au rugat același lucru:

— Să le spuneti compatrioților dv. că pacea și prietenia sînt necesare popoarelor și că noi sîntem pentru pace și prietenie.

Iată cel mai bun lucru care s-ar putea spune despre America.

N. Galoc kin

Se nasc motoarele viitorului...

Fotosinteza – o enigmă biologică pe cale de a fi dezlegată

A trecut mai mult de jumătate de veac de când botanistul rus K. Timiriachev a prezentat un raport științific celebru la Academia regală din Londra. La începutul conferinței sale Timiriachev cită pentru auditorii săi un episod foarte cunoscut din romanul „Călătoriile lui Gulliver” al scriitorului englez Jonathan Swift:

„Când Gulliver vizită pentru prima oară Academia din Lagado a rămas deosebit de surprins zăbind un om slab și muncit de gânduri, care privea un castravete aflat într-un recipient de sticlă închis ermetic. Întrebat de Gulliver ce urmărește prin acest studiu, savantul uscățiv îi răspunde: — „Sint opt ani de când cercetez viața castravetelui, sperînd să găsesc soluția problemei captării energiei solare și a aplicării ei ulterioare”.

Și Timiriachev adăugă:

„Înainte de a ne cunoaște mai bine, vreau să vă avertizez că aveți în fața dv. un exemplar din aceeași specie. Mi-am petrecut 35 de ani cercetînd nu un castravete, ci o frunză, cea ce e cam același lucru, și mi-am bătut capul să găsesc soluția înmagazinării energiei solare în planta verde”.

Timiriachev a fost îndreptățit să-și consacre toată viața studiului frunzelor verzi și al razelor de soare. Fotosinteza — sintetizarea substanțelor hrănitoare cu ajutorul luminii solare — este într-adevăr, un fenomen de o complexitate și de o frumusețe rară.

Cum se desfășoară procesul fotosintezei în plantele verzi? Energia solară și resursele imense ale gazului carbonic sînt oare utilizate pe deplin? Iată o primă problemă pe care și-au pus-o oamenii de știință și iată și rezultatele cercetărilor efectuate. Atmosfera terestră conține în permanență aproximativ 2.200 miliarde tone de gaz carbonic. Din această cantitate, vegetalele nu asimilează anual decât cel mult a patra parte. Dar radiațiile soarelui? Savanții au stabilit că pămîntul primește o cantitate enormă de energie solară. Ea se exprimă în cifre astronomice:

500.000.000.000.000.000 calorii, ceea ce înseamnă „pe scurt” 5x10²⁰ calorii. Pentru a vă da seama ce reprezintă această cifră enormă, vom folosi

o comparație. Una din cele mai puternice hidrocentrale electrice din lume, cea de la Kuibîșev, pe Volga, are o capacitate de 2.100.000 kilowați. Ar trebui deci, cel puțin 58 milioane de hidrocentrale ca cea de la Kuibîșev pentru a egala energia solară primită de planeta noastră.

Din păcate, însă, plantele nu consumă într-un an decît 0,5 pînă la 1 la sută din acest ocean de energie. Cercetările savantului sovietic Anatoli Nikiforovici arată că există posibilitatea de a determina plantele să absoarbă mai multă energie solară. Prin folosirea acestei energii suplimentare s-au obținut, în U.R.S.S., primele recolte experimentale, duble și triple.

Fotosinteza mai prezintă, însă, și alte probleme misterioase. Care este procesul inițial al fotosintezei din plantă — acest „laborator natural cu rol cosmic”? Cunoscîndu-se esența acestor fenomene nu s-ar putea oare realiza „fotosinteza artificială”?

În vederea descoperirii mecanismului fotosintezei, funcționează în Uniunea Sovietică și un „fitotron”, o uzină experimentală care studiază influența condițiilor climatice asupra plantelor: de la ecuator pînă la poli. Acad. Kursanov și prof. Nikiforovici au izbutit, de asemenea, să realizeze primele experiențe de fotosinteză artificială în laborator. Ei au reconstituit mai mult de jumătate din reacțiile acestui fenomen. După sfîrșirea unei alge minuscule în particule infime, s-a reușit cu ajutorul grăunțelor de clorofilă din algă, să se descompună apa în oxigen și hidrogen, sub influența radiațiilor luminoase. Mai rămîne să se găsească metoda de a combina hidrogenul cu gazul carbonic pentru a obține zahărul.

Mergîndu-se pe această cale se va reuși oare să se prepare substanțele nutritive sintetizate de plante, fără intermediul plantelor? Numărul oamenilor de știință care răspund afirmativ la această întrebare este tot mai mare. Ei ne asigură că va veni o vreme cînd se vor fabrica în uzine milioane de kilograme zahăr din bióxidul de carbon al atmosferei, imitînd procesul din frunzele sfeclei sau trestiei de zahăr. La fel, se vor găsi procedee pentru a produce pe cale artificială amidonul și glutenul, componentii făinei, se vor fabrica

grăsimi pornind de la cărbune și apă.

Sau, revenind la cuvintele lui Timiriachev, poate că lucrurile se vor întîmpla în felul următor:

„Cînd fotosinteza va fi explicată în toate amănunțele, se va găsi, de sigur, și un inventator ingenios, care să prezinte lumii un aparat inspirat de grăunțele clorofilei. Printr-o parte a acestei mașini va intra aerul și lumina soarelui, iar prin cealaltă va ieși piine sau zahăr!”

Em. Roman

Televiziunea în sprijinul medicinei

De peste 30 de ani înregistrarea activității electrice a creierului a intrat în practică medicală sub numele de electroencefalogramă. Dar cu multă vreme în urmă, în 1875, un savant englez, Cuton și unul rus, Danilevski, au făcut primele experiențe pe animale, constatînd că în creier se produc variații de potențial electric și că acești curenți pot fi observați cu ajutorul unor aparate speciale. După mulți ani și multă trudă s-a ajuns la inventarea unor aparate, foarte complicate, care permit înregistrarea simultană a 16-20 de puncte de pe creier unde se poate constata o vîlă activitate electrică. Înregistrarea se face direct pe hîrtie sau prin fotografierea variațiilor unei surse luminoase.

CUM FOLOSEȘTE OMUL CURENȚII CREIERULUI

Descoperirea activității electrice a creierului a fost de mare folos medicinei. Ea a permis celor care studiază fiziologia creierului să afle ce se petrece în creier, fără operații complicate, cum se făcea înainte vreme. S-a observat de exemplu, că orice excitație este întovărășită de o activitate electrică a sistemului nervos. Dacă se așează mai mulți electrozi, începînd de la un nerv, trecînd prin măduva spinării și pînă în scoarța creierului, se poate vedea cum răspunde sistemul nervos la aplicarea unei excitații (de exemplu o lovitură) pe nerv.

Dar curenții creierului sînt folosiți și în medicina practică, pentru a stabili starea sistemului nervos al bolnavului, mai ales în neurologie și neurochirurgie, unde electroencefalografia este o metodă indispensabilă. Adesea, diagnosticul și tratamentul unei tumori a creierului, a existenței și localizării unui corp străin în creier a epilepsiei etc. sînt hotărîte în urma examenului electroencefalografic.

Metoda avea însă și neajunsurile ei. Printre altele nu se puteau înregistra simultan suficiente puncte de pe scoarța cerebrală, interpretarea rezultatelor obținute fiind astfel dificilă. Așa încît de multă vreme medicii doreau o instalație care

să le permită să vadă dintr-o dată, și în orice moment, procesele electrice de pe întreaga scoarță cerebrală.

PE ECRANUL „TELEVIZORULUI”

Din motivele arătate mai sus și pornind de la ideea lui I. P. Pavlov că adevărata fiziologie a creierului trebuie să fie, în același timp și în mod dialectic, analitic-sintetică, savantul sovietic M. N. Livanov a imaginat un fel de „televizor” pe ecranul căruia se produce un singur „ansamblu” creierul.

Prof. M. N. Livanov, membru corespondent al Academiei de Științe a U.R.S.S., a folosit un ecran de forma creierului (pentru a ușura interpretarea rezultatelor). Pe acest ecran printr-un dispozitiv electronic special, apar simultan 50 de puncte luminoase. Fiecare din aceste puncte corespunde unui electrod metalic de 1-2 mm diametru, aplicat pe creier în regiunea corespunzătoare celor văzute pe ecran (am arătat mai sus că ecranul are forma creierului). Luminozitatea acestor puncte de pe ecran este influențată de variațiile electrice ale punctelor corespunzătoare de pe creier. Dacă sub un electrod de pe creier se produce un potențial electric negativ (ceea ce corespunde stării de excitație), atunci punctul luminos care îi corespunde pe ecran se luminează mai intens. Și invers, dacă se produce un potențial negativ (ceea ce corespunde cu starea de inhibiție), punctul respectiv se întuneacă. Pe ecranul acestui original „televizor” al creierului, se creează astfel un mozaic dinamic de puncte luminoase a căror luminozitate variază mereu, în raport cu variațiile care au loc simultan în 50 de puncte de pe creier. Aceste variații se filmează și, proiectîndu-se apoi filmul, se poate obține o imagine în mișcare a fenomenelor care s-au petrecut în cele 50 de puncte studiate.

Electroencefaloscopul — cum a numit M. N. Livanov aparatul său — este folosit în multe clinici în U.R.S.S. și este o nouă contribuție a savanților sovietici la progresul medicinei.

E. Vlad

microscop

Locuințe din material plastic

Constructorii sovietici au realizat proiectul unei case din mase plastice. Materialul de construcție folosit nu arde, nu putrezește, e ușor, trainic, rezistent la temperaturi mari și la greutate. Casa este montată din detalii standard fără cuie, metal sau lemn, în 2—3 zile și costă de 8 ori mai puțin decît una construită din materiale obișnuite.

Microcentrală de 350 kgr

Centrala electrică automată recent construită de un grup de cercetători sovietici poate fi ușor transportată în orice loc, căci cîntărește numai 350 de kilograme și nu are nevoie de postamente speciale. E folosită îndeosebi în agricultură, pentru mecanizarea și iluminarea fermelor de animale. Puterea instalației este de 8 kilowați, iar costul unui kWh de energie nu depășește 12 copeici. Microcentrala va fi prezentată la Tîrgul internațional de la Leipzig.

Laborator autopropulsat

La Institutul unional de cercetări științifice pentru mecanizarea agriculturii a fost elaborat proiectul unui laborator autopropulsat. Înzestrat cu aparate speciale, laboratorul este atașat la o combină și determină instantaneu recolta obținută la hectar, precum și regimul de lucru optim al combinii. De aceea, laboratorul este folosit și pentru experimentarea noilor tipuri de combine cerealiere.

Tapet-calorifer

E vorba de o instalație de încălzire confecționată aproape în întregime din cauciuc special. Stratul conductor de curent este făcut dintr-un amestec de cauciuc, funingine de acetilenă și alte substanțe. Electrozii instalației sînt confecționați din plase fine de cupru. Curentul circulă prin stratul conductor de curent și încălzește instalația. Temperatura este reglată automat. Partea exterioară a instalației, foarte asemănătoare cu linoleumul, poate fi vopsită în orice culoare și are aspectul unui tapet obișnuit.

Fibre textile din... piatră

Un colectiv al Institutului de chimie din R.S.S. Armeană a reușit să obțină fibre din materii prime puțin obișnuite: tuf și piatră ponce. Se știe că fibrele de sticlă se obțin de obicei prin sinteza diversilor oxizi și săruri, folosindu-se procedee destul de complicate, precum și chimicale costisitoare. Fibrele obținute în R.S.S. Armeană se fabrică cu mijloace tehnologice mai simple și mai ieftine. Ele sînt extrem de rezistente, variat colorate și pot avea multiple întrebuințări.

Filmul

De 20 de ani
pe platoul de filmare

Scurt interviu cu Lidia Smirnova

Am întâlnit-o întâmplător, la un bazin de înot. I-am admirat suplețea și buna pregătire tehnică. În timp ce se întrecea cu alte înotătoare, și am ținut să-i împărtășesc aceste impresii. Apoi am ieșit împreună în stradă. Ne-a întâmpinat aerul proaspăt, tăios, al ținutului moscovit. Lidia Smirnova e o femeie fermecătoare. Succesele, gloria, n-au schimbat-o.

parvenit o telegramă: „Ați fost admisă. Prezentati-vă de urgență la studio”. Așa am interpretat-o pe Șurocika, minunata fată sovietică, pe care durerile n-o răpun, care îndrăgește viața cu pasiune. Filmul a avut mare succes. Am primit atunci o mulțime de scrisori. Toată lumea mă identifica cu Șurocika, și chiar cei de acasă își atribuiseră numele ei. Și as-

renul de tenis al stadionului „Dinamo”. Mă pasionează apoi călătoria și în ultima vreme, tenisul de masă. Iarna, practic slalomul... Sunt o adevărată entuziastă a sportului. Sunt convinsă că este foarte utilă profesiei actricești.

— Am aflat că vă dedicați o bună parte din timpul liber activității obștești.

— E adevărat. Și am multe sarcini. Și îmi place să mă aflu în „clocotul vieții” noastre. Ca deputată în sovietul raional, am prilejul să cunosc diferiți oameni. Trăsăturile, caracterul, povestea vieții lor mi se întipăresc adânc în suflet. Și uneori, când trebuie să dau viață unui personaj, trăsăturile acestor oameni mă ajută să găsesc mai ușor calea spre o interpretare veridică.

— Ați călătorit mult?

— Da, și în multe țări. Nu demult am făcut parte dintr-o delegație care a vizitat Japonia. Am adunat nenumărate impresii din această călătorie și intenționez să le public în curând.

— Ce planuri aveți?

— Să creez roluri care să facă și mai apropiată spectatoriilor luminoasa zi de mâine.

Alla Ciubotaru

Moscova, martie 1960.

tăzi, după stăpânirea anilor, rolul acesta îmi este cel mai drag.

— De atunci ați jucat în multe filme..

— Mai ales în filme de război. Am fost partizana Fenla în „El apără patria”, Varea, în filmul „Un flăcău din orașul nostru” și multe altele.

— Ce eroine preferați?

— La început îmi plăceau rolurile lirice. După o convorbire de neuitat pe care am avut-o cu regizorul Serghei Lutkevici, am început să preferesc rolurile de caracter. Am deținut asemenea roluri în „Pulbere argintie”, „Trepte abrupte” ș.a. Consider că pentru un actor e foarte important să încerce să interpreteze cele mai diferite roluri, de la eroii tragediilor până la cele de caracter, fără a exclude rolurile episodice. Aceasta îi îmbogățește experiența actricească și îi oferă o interesantă diversitate. Un personaj pasionant dintre cele pe care le-am incarnat în ultima vreme mi se pare lălia din filmul „Cel trei din pădure”. Un astfel de rol oferă mari satisfacții unui actor.

— În afară de cinematograful ce domenii vă mai atrag?

— După cum ați văzut, sportul. Vara, îmi petrec majoritatea timpului liber pe te-

Un rol puțin obișnuit

Actrița gruzină Leita Abașidze, eroina comediei cinematografe „Libelula” și „Ghimpele” interpretează rolul principal în noul film: „Maia din Tihneti”, inspirat după o veche legendă populară. De astă dată, actrița apare în travestiul flăcăului Mate, comandantul unui detașament de țărani care îi înfruntă pe ocupanții străini. Abia în clipa morții eroice a flăcăului, ostașii află că Mate este de fapt o fată, Maia din satul Tihneti, care trebuie să îmbrace haine bărbătești spre a scăpa de urmărirea prizonierilor ei.

FILME NOI

„De-o vîrstă cu veacul”

Așa se va intitula noul film al regizorului Serghei Samsonov, în curs de turnare la „Mosfilm”. Omul a cărui viață a început odată cu cel dintâi an al secolului XX, muncitorul Ivan Ermakov, trăiește în iureșul marilor evenimente. În perioada primelor cincinale, comunistului Ermakov i se încredințează conducerea lucrărilor de construcție a unei mari uzine meta-urgice. Viața lui Ermakov se identifică cu viața acestei uzine, pe care o vede înălțându-se metru cu metru din păienjenșul schelelor, însuflețindu-se de freacățul muncii, odată cu primul șuierat de sireni. Mai tirziu, pe poarta uzinei conduse de Ermakov iese primul autocamion. Anii trec. Armatele crotopitorilor fasciști înaintează spre Moscova. Utilajul uzinei de autocomioane este evacuat undeva în Ural. Cu inima sfîșiată de durere, Ivan Ermakov privește cum mindrele hale ale uzinei sînt aruncate în aer, distruse. Iar după trecerea

altor ani, vechiul comunist se află din nou în primele rânduri ale celor ce reconstruiesc uzine.

Filmul lui Serghei Samsonov urmărește evenimentele petrecute în viața eroului de-a lungul a 30 de ani. De aici nenumărate dificultăți pentru creatorii săi. Reconstituirea Moscovei anului 1930 a început cu nesfîrșite excursii ale echipei de filmare în diferite cartiere. Alegerea regizorilor s-a oprit în cele din urmă asupra unei străzi liniștite din Zamoskvorecie, iar șantierul întreprinderii a fost improvizat în preajma marii uzine moscovite de automobile.

Rolul lui Ivan Ermakov a fost atribuit cunoscutului actor al teatrului „Mossoviet”, Nikolai Lebedev. Este primul său rol mare în cinematografie. Ania, soția lui Ermakov, este interpretată de M. Volodina, cunoscută spectatorilor noștri din celălalt film al lui Samsonov — „Verstele de foc”. Mai apar în film actorii Iuri Saranșev, Liudmila Șagalova, P. Savin.

Pentru albumul dv.

Janna Prohorenko, o nouă stea a ecranului

Janna Prohorenko este revelația filmului „Balada soldatului”, noua operă a regizorului Ciuhrai. În rolul Șurkăi, fata pe care drumurile războiului o aduc pentru o clipă în calea tanchistului Alioșa, Janna exprimă impresionant puritatea, frumusețea sufletească a eroinei. Alături de ceilalți interpreți ai „Baladei soldatului”, tînăra actriță se poate mindri că a contribuit la succesul acestei apreciate realizări a cinematografului sovietic. După acest debut strălucit, Janna Prohorenko, actualmente studentă în anul II la Institutul unional de cinematografie din Moscova, a devenit una dintre vedetele cele mai îndrăgite de publicul sovietic.

Spectacolul nr. 1 al stagiunii

Toată lumea e de acord că în actuala stagiune moscovită, piesa lui Alexei Arbuzov „Poveste din Irkutsk”, reprezentată la teatrul „Vahtangov”, este cea mai îndreptătită să poarte acest calificativ. Tăcerea încordată ce stăpânește sala în anumite momente ale spectacolului, lacrimile, risul, ovațiile entuziaste ce izbucnesc odată cu căderea cortinei, comentariile însuflețite despre subiectul piesei și concepția regizorală, totul arată că este într-adevăr vorba despre un important eveniment teatral. Cum se explică marele succes al piesei? Subiectul ei este foarte simplu, aproape banal... O fată, pe nume Valia, e casieră la un mic magazin dintr-un oraș siberian, răsărit de curind în preajma unui mare șantier. Faptul că în apropierea magazinului ei se va ridica o centrală electrică de mare capacitate o preocupă prea puțin pe zvăpăiata Valia. Ea e cu totul absorbită de cinematograful, de dans și de „cortezani”. Gurile rele au poreclit-o „Valka flustratică”. Firește, n-o ia nimeni în serios și ea însăși cu atât mai puțin. Valia are un prieten, pe electricianul Viktor. Într-o zi, când fata îi propune mai mult în glumă să se însoare cu ea, Viktor nu-și poate stăpâni hohotele de ris: „Dar cum îți închipui că poate cineva să se însoare cu flustratică de Valka!”.

Se găsește însă și un om cumsecade, care o iubește sincer pe Valka: excavatoristul Serghei Serioghin. Valia se căsătorește cu Serghei. Și, cu cât îl cunoaște mai bine, cu atât îl îndrăgește mai mult. Dar așa cum se întâmplă uneori în viață, bucuria Valiei este umbrită de o mare nenorocire: Serghei pleacă într-o bună zi să se scalde în riu și se înecă. În momentele acestea grele Valia nu rămâne singură. Muncitorii din echipa lui Serghei o ajută să suporte durerea, să-și recapete încrederea în viață. Când cade cortina după ultimul act, Valia se află în pragul unei vieți noi.

Ce este oare atât de original în această „Poveste din Irkutsk”?

Chiar și atunci când vorbește despre dragoste, un bun autor

dramatic își zugrăvește epoca. Shakespeare descrie o lume în care iubirea dintre Romeo și Julietta nu avea dreptul să se manifeste. Povestind, în „Furtuna”, despre dragostea tragică a Katerinei, Ostrovski ne face cunoscute îngrozitoarele legi ale „impărăției întunericului” din Rusia țaristă. Nu am intenția să-l compar pe Alexei Arbuzov cu Shakespeare sau Ostrovski, vreau să spun doar că o poveste de dragoste cu totul obișnuită i-a permis acestui autor să înfățișeze oamenii epocii sale.

Arbuzov ne face să asistăm la formarea noilor trăsături morale ale contemporanilor noștri, datorită condițiilor noi în care trăiesc și muncesc. Totul

SCRISOARE
DIN
MOSKOVA

este actual în „Poveste din Irkutsk”; nu numai subiectul, personajele, dar și forma. Acest lucru constituie fără îndoială, unul din motivele succesului piesei.

Personajele dramei lui Arbuzov spun cu glas tare tot ceea ce gândesc. Și, întrucât povestirea începe cu sfârșitul, eroii știu ce se va petrece în clipa următoare și împărtășesc totul spectatorilor. De pildă, atunci când Valia își ia rămas bun de la Serghei, care pleacă vesel la scândat, ea întrerupe o clipă discuția și explică publicului că este pentru ultima oară când îl mai vede pe Serghei. În acel moment, spectatorii simt imperios nevoia să intervină, să-l rețină, pentru a împiedica ne-

Actrița Iulia Borisova
în rolul Valiei

norocirea. În acest tablou regizorul a introdus un cor. Ce reprezintă corul acesta? O reminiscență a tragediei antice? O stilizare? O încercare de a ieși din comun? Nu, nimic din toate astea. Corul din spectacol „Poveste din Irkutsk” reprezintă o formă poetică ce ținde să exprime interesul societății noastre pentru soarta omului. Corul este alcătuit din prietenii personajelor. Ei poartă de grijă eroilor, le comentează faptele și gesturile, îi ajută să vadă mai limpede cind trebuie să ia o hotărâre.

Punerea în scenă a spectacolului „Poveste din Irkutsk” este strălucită. Împreună cu pictorul scenograf I. Sumbatoșvili, regizorul a găsit o soluție decorativă concisă și poetică: un drum ce traversează scena de la un capăt la altul. Este drumul pe care îl străbat eroii, dominat de silueta unui excavator uriaș, simbol al epocii. Regizorul a izbutit să imbine armonios poezia spectacolului cu realitățile cele mai brutale ale vieții și a ajutat actorilor să creeze caractere extrem de veridice, ce pot fi întâlnite în realitate la fiecă pas. Dacă actorii M. Ulianov (Serghei Serioghin) și I. Plotnikov (Stepan Serduk) au reușit să se identifice cu personajele lor, acest lucru trebuie considerat nu numai un mare succes. Teatrul devine din ce în ce mai mult o școală care formează spectatorii, care oferă minunate pilde de viață.

Tot ceea ce am spus până acum nu explică încă complet primirea entuziastă pe care spectatorii sovietici o fac spectacolului. Unul din „secretele” acestui succes îl constituie jocul actriței Iulia Borisova (Valia). Datorită interpretării sale, personajul Valia devine pivotul întregului spectacol. Borisova redă întreaga puritate sufletească ce se ascunde sub bravadele și aparența de nepăsare și superficialitate ale eroinei. Asemeni unei bijuterii de preț, ce pe care a fost îndepărtat praful ce-i ascundea strălucirea, sufletul Valiei își va dezvălui deplină frumusețe atunci când dragostea lui Serghei o va ajuta să-și afle un drum în viață. Rolul acesta ne îndreptățește să salutăm în persoana Iuliei Borisova pe una dintre cele mai bune actrițe sovietice.

V. Kom'ssarjev.ki

Mihail Tal și soția lui, actrița Sally Landau

A. R. L. U. S.

Regiunea București

Pentru comisiile A.R.L.U.S. din satele regiunii București, perioada de iarnă a însemnat un bun prilej de intensificare a activității culturale-educative, de inițiere a tinerilor muncitori în cele noi metode aplicate de agrotehnică și zootehnică sovietică.

În luna februarie, în multe sate din regiune, printre care Ologi, Dobroteasa, Cosinbești, Ograda, au fost prezentate filme documentare pe

teme agricole cum sint: „Cultivarea sfeclei de zahăr”, „Porumbul hibrid”, „Tuberculoza la vite”, „Dăunătorii grâuului”, „Creșterea viermelor de mătase” etc. Cele 8 caravane cinematografice care au prezentat filmele, au fost însoțite și de câte o expoziție cu aspecte din munca de mecanizare a agriculturii. Expoziții mobile și peste 150 de fotomontaje înfățișând realizările agriculturii sovietice au fost organizate și în ra-

ioanele Oltenița, Râșnov, Brănești, Slobozia, Alexandria, Tr. Măgurele, Titu și Râcari.

La gospodăria agricolă colectivă din Valea Roșie, raionul Oltenița, a avut loc o seară de întrebări și răspunsuri pe tema „Ce vrei să știți despre agricultura sovietică”, în comuna Smirdioasa, raionul Zimnicea o zi de odihnă colectivă, iar la G.A.S. Mavrodin, raionul Alexandria, o seară a prieteniei romino-sovietice.

T g. Mureș

În cinstea Zilei internaționale a femeii, Consiliul regional A.R.L.U.S. în colaborare cu Consiliul regional al femeilor au organizat o întâlnire a femeilor din Tg. Mureș.

O altă acțiune or-

ganizată în ultimul timp și care a atras un mare număr de participanți a fost cea din orasul Cristurul Secuiesc, unde a avut loc un concert simfonic din operele compozitorilor ruși și sovietici. De suc-

ces s-a bucurat și capodopera cinematografiei sovietice, filmul „Soarta unui om”, prezentat în 110 comune. În întreaga regiune, filmul a fost vizionat de aproximativ 70.000 de oameni ai muncii.

Ș A H

„Misterul Tal”

Cine dintre șahiști n-a auzit de Mihail Tal? Succesele lui extraordinare raportate în numai trei ani: de două ori campion al U.R.S.S., victoriile în turneul interzonal de la Porto Roz, în turneul internațional de la Zürich și, în sfârșit, în turneul candidaților la campionatul mondial, — l-au adus la numai 23 de ani aproape de vârful piramidei șahiste mondiale.

În jurul succeselor lui Tal, a stilului său de joc, s-a ridicat o adevărată furtună de discuții. S-a spus că Tal „are noroc”, că jocul său este prea riscant, prea aventuros, că în fața unui Capablanca combinațiile sale n-ar rezista etc. Ba chiar s-a găsit un maestru care și-a pus ochelari negri la partidele cu el, la turneul candidaților, ca să nu fie... hipnotizat! În presa șahistă occidentală unii ziaristi, impresionați probabil de stilul victoriilor lui Tal, l-au denumit „demonul” sau „pantera neagră”...

Comentarii obiectivi și competenți nu s-au lăsat însă antrenate de astfel de rezolvări ale „problemei Tal”. În fond nu este vorba decît despre apariția unui nou mare talent, o personalitate șahistă deosebită, cu un stil original și plin de vigoare, — un jucător cu o putere de calculare a variantelor neobișnuită, încrezător în forțele sale, optimist și îndrăzneț, un jucător care face și greșeli, dar un gen de greșeli greu de sesizat și mai ales de folosit în condițiile speciale ale unei partide de concurs cu timp limitat de gândire.

Adversarii lui Tal au răspuns: bine, dar jucătorii posedînd astfel de calități au mai existat și există și astăzi. Oare Keres sau Spasski nu sint „calculatori” minunați, oare Gheller nu este opti-

mist și îndrăzneț iar Botvinnik calm și încrezător în forțele sale? De ce în fața lui Tal jucătorii experimentați ca Smislov sau Spasski se „bilbiie” și pierd partide în poziții de câștig?

La aceasta, răspunsul ni-l dă o altă comparație. Acum o jumătate de secol un alt mare jucător de șah, campionul de atunci al lumii Emanuel Lasker, făcea senzație cu partidele „pierdute” pe care le câștiga. Ca și despre Tal, s-a spus despre Lasker că își hipnotiza adversarii, că îi „vrăjea”. Care este adevărul? Ca și Tal, Lasker era un luptător excepțional și în același timp un fin psiholog. Adevărat el intra cu bună știință în poziții mai slabe, dar care nu conveneau stilului, modului de gândire al adversarilor săi. La fel, Tal se „aventurează” în poziții extrem de complicate, în care trebuie calculate un mare număr de variante, ceea ce obosește pe adversar și îl face ca, în poziții favorabile, să nu mai poată ține piept problemelor pe care le ridică situația de pe tablă. Chiar jucătorii de mare forță ca Smislov sau „obosit” în fața lui Tal, din cauza necesității de a verifica în fiecare mutare un număr mare de curse și rafinate combinații pe care acesta le creează. Aceasta este explicația, simplă și omenească, a victoriilor „nemeritate” ale lui Tal.

Desigur, unele partide ale lui Tal pot fi criticate din punctul de vedere obiectiv al teoriei și practicii șahului și lucrul acesta este făcut cu competență și autoritate de presa șahistă sovietică. Dar în același timp, se apreciază la justa valoare elementele pozitive, originale, ale jocului acestui maestru atât de talentat. În această privință caracteristic este un comentariu al marelui maestru Kotov:

„Afirmația că Tal joacă riscant și poate chiar prea riscant, este justă. Jocul lui Tal poate fi comparat cu comportarea în luptă a unui pilot de vânătoare care se avintă de fiecare dată drept în împințarea dușmanului. Poate să existe primejdia ciocnirii, a înfringerii. Tal nu se teme de asta; voința lui puternică și caracterul lui tare fac ca de cele mai multe ori adversarul să nu reziste, să se dea în lături expunîndu-se astfel loviturilor”.

La 15 martie începe la Moscova meciul pentru campionatul lumii între Tal și Botvinnik. Va fi un examen greu pentru tînărul Tal, dar și pentru experimentatul Botvinnik. Două stiluri de joc, două personalități șahiste puternice se vor ciocni și rezultatul acestei lupte va influența fără îndoială dezvoltarea viitoare a șahului.

S. Somarian

Viața de fiecare zi

În gospodărie CUM CURĂȚĂM...

...covoarele. Covorul se scutură bine de praf, apoi se moaie în apă în care s-a adăugat sodă sau amoniac. Se scoate din apă și se lasă să se scurgă. Apoi se curăță cu o soluție de săpun și sodă (10 grame de săpun și 3 grame de sodă la 1 litru de apă) în care se adaugă amoniac (20 grame la un litru de apă) folosindu-se pentru aceasta o perie aspră. Covorul se clătește cu apă caldă și rece, utilizîndu-se în acest scop o pilnie, după care se șterge întii cu o cârpă udă, apoi cu una uscată. Pentru ca culorile să-și recapete limpezimea e bine să adăugați în ultima apă puțin oțet (1 linguriță la 1 căldare de apă).

...obiectele de piele (paltoane, scurte, mănuși, canapele, fotolii etc.): locul murdar se șter-

ge cu o cârpă flanelată foarte curată, muiată în albuș de ouă, ușor bătut. Pielea își recapătă astfel strălucirea.

...mobila tapisată: mai întii tapiteria trebuie bine curățată de praf. (Puteți face operația aceasta și fără să scoateți mobila din cameră). Apoi luați un cearceaf vechi sau o cârpă mare, muiată-o în apă, storceți-o, acoperiți cu ea sticlele sau canapeaua și bateți ușor cu un băț subțire sau cu bătătorul de praf. Praful rămîne în cârpa umedă. Dacă după prima încercare nu sînteți mulțumite de rezultat, clătiți cârpa și repetați operația. Apoi periați tapiteria cu o perie uscată, iar lemnul ștergeți-l cu o cârpă de asemenea uscată.

Tapiteria de pluș și rips se șterge foarte bine cu un burete muiat în apă caldă și bine stors. Petele de grăsime trebuie șterse în prealabil cu benzină.

UMOR * UMOR

— Ți-am atras atenția! Cel mai bun lucru ar fi să cînti numai la televiziune.

desen de V. Voevodin

Poșta redacției

MARIA BELEA, CUGIR: Vi s-a răspuns prin poștă. Sperăm că ați primit scrisoarea.

HLDE MANGOL JIMBOLIA: Scrieți actorilor Romulus Neacșu și Darie Iurie la teatrul „C. Nottara” — str. C. Mille nr. 14 — București.

STELIAN BORDEA, COM. BUDANEȘTI, RAIONUL TR. SEVERIN: Adresa din U.R.S.S. la care vă referiți e bună. Trimiteți scrisoarea direct. Ar fi indicat s-o traduceți în limba rusă, pentru a primi mai repede răspunsul.

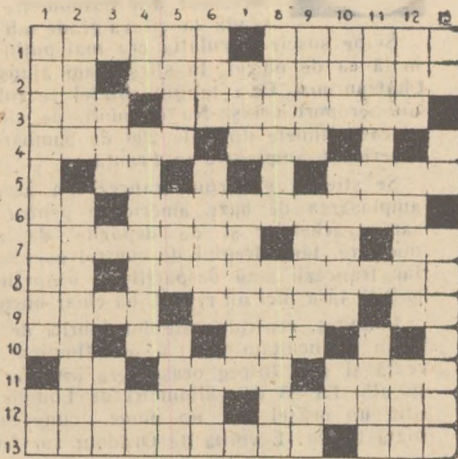
AGNETA MUREȘAN și ANCA OLTEANU, BUCUREȘTI: Scrieți celor doi actori la Casa cineaștilor — „Dom Kino” — uli-

ța Vorovskovo 33, Moskva, G-69.

LIVIU NOVAC, PECICA: Rolul lui Aleco Dundici a fost jucat de actorul iugoslav Branko Pleša. Protagonista filmului „Botagoz” este actrița kazahă Gulfairuz Izmailova, iar Aniuta din „Comunistul” a fost Sofia Pavlova. — Definițiile jocului trimis de dvs. sînt prea lungi.

LUCIA VILCU, CAPȘUNENI, RAIONUL VASLUI: Pentru fotografia Flaviei Buref adresați-vă direct actriței, la teatrul Municipal, B-dul Schitu Măgureanu nr. 1 București. Pentru adresele actrițelor sovietice citiți răspunsul dat mai sus cititoarelor Agneta Mureșan și Anca Olteanu.

TINERETE

ORIZONTAL: 1) Autorul romanului „Tinăra gardă”... — ...Și autorul operei cu același titlu 2) Acum! — Un tînăr 3) Tînăr scriitor român, autorul volumului de versuri „Focurile sacre”. — Autorul versurilor: „Ce-ți doresc eu ție, dulce Romine...” 4) Din vremuri vechi — Un avantaj în mijlocul unui cătun! 5) Mea! Diviziuni în piesele de teatru 6) Și latinește — Înaintea tineretii 7) Autorul piesei „Un flăcău din orașul nostru” — El e! — Posed 8) Ten! — Băieți măricei 9) Obiectivi (fig.) — Forță fizică și morală — Are! 10) Ere! — Poștim, acasă! — Părăsesc 11) Partenerul ei — O reuniune de tineret care se sfîrșește cu dans — În vîrstă fragedă, mai tînăr decît alta 12) Timplar (Reg.) — Scriitor italian, autorul cărții pentru tineret „Cuore”. 13) Autorul poeziei „Pădurea tînără” — ...tineretii”, de Mihai Dragomir.

VERTICAL: 1 „Fata...”, piesă de A. N. Ostrovski (2 cuv.) — Așa a plecat din Sălaj! 2) Pictor român, autorul pinzelor „Copii de țărani”, „Portret de fetiță”. „Micul arab”, etc. — Epocă fericită a vieții 3) Unirea Tineretului Muncitor — Pentru cercei 4) Partenera lui — Membru al unui grup revoluționar francez — Lecțiile la început! 5) Lucru de preț — Riu în U.R.S.S. — Cel din nacelă! 6) Ajută la formarea viitorului — Fardat — Epoci 7) Tinăra și frumoasa crăiasă din „Legenda ciocirlii” de V. Alecsandri — Pe față, în vileag 8) De minte — ...Coșovei, autorul cărții „Cîntec să crească băiatul” 9) Studiu științific — Localitate în Franța — Incepe munca! 10) X — Teren de sport (pl.) — Mic, dar nesfîrșit! 11) Oraș moldovenesc — ...de Mirandola, savant, mort în floarea tineretii (1463—1494) 12) Direct și invers numără la fel! — Tara în cronici — Tînăr erou spaniol și tragedie de Corneille. 13) Ștefan — „Vîrstă...aur”, roman de Corneliu Leu — Tinăra fată în ziua căsătoriei ei.

Dezlegările jocurilor publicate în luna februarie

Nr. 6 „VARIA”

ORIZONTAL: 1) Coame — Epoci 2) Oprit — Volan 3) Pu — Civil — Vi 4) Isi — Cit — Cam 5) Aida — N — Rila 6) — Ecuator — 7) Omăt — T — Zmeu 8) Pal — Toc — Ani 9) At — Faraș — Om 10) Colac — Stare 11) Arăți — Crama.

NR. 8 „AUR”

ORIZONTAL: 1) Cocoșul de aur 2) Andrițoiu — La 3) Lo — Amado — Aci 4) Erato — Ira — E — 5) A — Mona — Inele 6) Staroste — Fum 7) Con — V — R — Tiți 8) Am — A — latagan 9) — Baranga — I — E 10) Polevoi — Ceas 11) Olona — Car — Uc 12) Ea — Arc — Mitru.

ERATĂ

În articolul „Cibernetica și filozofia” apărut în numărul precedent în loc de eutropie se va citi entropie.

Spre folosul Dvs.

depuneteți cu regularitate pe librete sau obligațiuni CEC

nici o sumă nu-i prea mică pentru a fi economisită

TEATRUL ARMATEI DIN BUCUREȘTI organizează în cinstea aniversării a 90 de ani de la nașterea lui Vladimir Ilici Lenin

un turneu în țară între 28 martie — 30 aprilie 1960 cu spectacolele:

„ÎN NUMELE REVOLUȚIEI”

de Mihail Șatrov și

„FINTINA BLANDUZIEI”

de Vasile Alecsandri în orașele:

BRILA, GALAȚI, BIRLAD, IAȘI, PAȘCANI, FALTICENI, SUCEAVA, ROMAN, CIMPULUNG-MOLDOVENESC, BACĂU, PIATRA-NEAMȚ, BICAZ, ONEȘTI, COMĂNEȘTI, PLOEȘTI, ORAȘUL STALIN, SIBIU, MEDIAȘ, CLUJ, BAIA-MARE, ORADEA ARAD, TIMIȘOARA, REȘIȚA, LUGOJ, HUNEDOARA PETROȘANI, TG. JIU, CRAIOVA, PITEȘTI.

Distribuția piesei „ÎN NUMELE REVOLUȚIEI”

Vasile Nițulescu, Val Săndulescu, George Sirbu, Barbu Șeroan, Sandu Constantin, Mariana Oprescu, Sabin Făgărășeanu, Gheorghe Cîmpeanu, Speranța Voinescu, Maria Gheorghiu-Săniută, Vera Lazăr, Cornel Rusu, Ion Igorov, Constantin Neacșu, Sergiu Dumitrescu, Ion Punea, Migri Avram Nicolau, Mircea Corbu, Marcel Laurențiu, Clarice Ferrat.

Asistent regie: Mariana Oprescu

REGIA ȘI SCENOGRAFIA: ANDREI BRADANU.

Distribuția piesei „FINTINA BLANDUZIEI”

GEORGE VRACA, Artist al Poporului,

Val Săndulescu, Sergiu Dumitrescu, Nicolae Gărdescu, Vasile Nițulescu, Gheorghe Cîmpeanu, Constantin Neacșu, Ion Punea, Maria Gheorghiu-Săniută, Migri Avram Nicolau, Marcel Laurențiu, Cornel Rusu, Sabin Făgărășeanu, Ion Igorov.

Balet Theo Covali, Sofia Angheliescu, Virginia Elefterescu, Ioan Hoge, Iuliu Filip

Decoruri și costume: Mircea Marosin. Muzica: Pascal Bentoiu.

Regizor secund: Dan Dinulescu.

REGIA ARTISTICĂ: ION SAHIGHIAN, Maestru Emerit al Artei.

6 PLUS 2 NUMERE 2

SE EXTRAG DIN URNA LA FIECARE TRAGERE

7 categorii de premii

Deci PREMII numeroase

Vor să corespundeze:

VLASOVA NINA ANDREEVNA, reg. Moscova, Orehovo-Zuevo, ul. Zastoinnaia 3, kv. 53: cu o studentă la pedagogie.

ZINOVIEV GHEORGHI GHEORGHIIEVICI, Moscova E-203, 14 Parkovaia ul. nr. 11, kv. 1: cu un filatelist.

EVALDS CIMBULIM, R.S.S. Letonă, raionul Daugavpils, p/n Ambeli: cu un învățător.

BAKEEV ANATOLI, Perm, ul. Puškina 79-9: cu un colecționar de cărți poștale ilustrate.

PUSKARIOV VLADIMIR, R.S.S.A. Udmurtă, Ijevsk, ul. Revoluționaia 133: cu un tînăr.

TEMNOVA VALEA, Perm, ul. Industrializații 14 kv. 23: cu un student.

SOLOVIOV B. I., Odesa V-6, ul. Stalingradskaa 14: cu un filatelist.

HRAMTOV ANATOLI, Harkov-38, Saltovski gorodok, ul. Halturina 18, kv. 17: cu un șahist.

VASILIEVA VALENTINA, Leningrad, P-3, ul. Voskova 16, kv. 45: cu un tînăr muncitor.

KAMANOVA TANIA, Saratov 39, șkola 81: cu un elev în cls. 8-a.

Ind am părăsit Parisul, orașul părea aproape pustiu. Valul „de frig venit din Arctica” făcuse ca, pentru prima oară în cursul acestei ierni, mercurul din termometre să scadă la cîteva grade sub zero.

Și pe șosele circulația era mai puțin animată ca de obicei. În sfîrșit, am ajuns la Châteauroux. De-a lungul șoselei se întinde un aeroport uriaș. Nu de mult, de aici au plecat ultimele din cele 200 de bombardiere americane amplasate în Franța.

Se știe că guvernul francez n-a acceptat amplasarea de baze americane pentru lansarea rachetelor și de depozite de arme nucleare, fără dreptul de control asupra lor. Iar francezii s-au despărțit de oaspeții nepoftiți, fără nici un regret, ba chiar bucuroși.

Limoges, centrul vestitelor fabrici de porțelan și încălțăminte, ne-a întâmpinat cu ceață și ger. Intreg orașul era investmintat în alb. La 25 de kilometri de Limoges se află un orașel cu un nume cunoscut în toată lumea. E vorba de Oradour sur Glâne.

★

Zăpada se cerne mărunț, acoperind pămîntul, copacii, pietrele de pe morminte. De sub zăpada care a acoperit florile de ceară și un monument funerar cu o fotografie, ne privește fața surizătoare a unei fete blonde, imortalizate de vreun fotograf de țară.

Avea 17 ani și se numea Bernadette. Tatăl fusese pe front și căzuse prizonier la nemți. În fiecare dimineață, fata pleca din sătulețul ei la Oradour, la bunică-sa, ca să învețe croitoria. Căci din vremi străvechi, femeile din ținut lucrează mînuși pentru marea fabrică de la Saint-Julien. În cumplita zi de 10 iunie 1944, Bernadette nu s-a mai întors acasă. La amiază, hitleriștii au adunat în piață toată populația din Oradour sur Glâne, chipurile, pentru verificarea actelor. Nimeni nu bănuia nimic.

Dar cine nu știe ce s-a petrecut apoi? SS-iștii din regimentul „Führer” au exterminat toată populația pașnicului orașel. Iar printre alții, și pe tinăra Bernadette. Mai întii au minat femeile în biserică, pe bărbați în hambare și pe copii la școală. După care i-au împușcat, le-au dat foc, l-au torturat. Peste răniții și morții aruncați într-o groapă comună au presărat apoi fosfor și l-au aprins. Iar după aceea, au incendiat orașelul, casă cu casă, ucigîndu-i pe bătrînii neputincioși și pe pruncii din leagăn...

Străbătem străzile pustii ale orașelului mort, ascultînd explicațiile rostite aproape în șoaptă de ghid. Totul a rămas neschimbat, așa cum a fost după tragedie.

Alături, s-a ridicat un nou Oradour sur Glâne, construit de stat. Clădiri uniforme de piatră, cu un etaj. Copaci tineri care n-au avut încă timp să crească prea înalți. O biserică nouă, în stil modern, cu un clopot care aduce cu un coș de fabrică.

După cum arată primarul, orașelul e vizitat de mulți turiști nu numai francezi ci și străini. Dar, adaugă interlocutorul nostru, „marea presă” nu pomenește nimic despre Oradour. Probabil că amintirile pe care le evocă nu sînt pe placul tuturor...

Intr-adevăr, acum sînt la modă predicile de „iertare totală” a criminalilor hitleriști. Și cum ar putea fi altfel cînd generalii naziști ocupă demnități importante în „comunitatea” atlantică. Dar locuitorii Oradour-ului, și nu numai ei, nu uită trecutul: căci lecțiile lui severe sînt un avertisment atît pentru prezent cit și pentru viitor. Chiar la intrarea în orașel, acolo unde se află un mare panou pe care scrie simplu: „Nu uita”, e afixată și o lungă listă cu numele deputaților și senatorilor francezi care, așa cum spune textul, „i-au reabilitat pe monștrii SS, care au ucis, ars și distrus Oradour-ul”.

★

Toate discuțiile pe care le-am purtat în cursul călătoriei s-au invirtit, invariabil, în jurul aceluiași subiect: apropiata vizită a lui Nikita Sergheevici Hrușcirov. Programul vizitei lui N. S. Hrușcirov nu fusese încă fixat, dar ziarele publicau invitații adresate conducătorului guvernului sovietic venite din toate colțurile Franței. Aflînd că sîntem zăriști sovietici, interlocutorii noștri ne puneau mereu aceeași întrebare:

— Spuneți-ne, vă rog, domnul Hrușcirov are să viziteze și regiunea noastră? — După care urmau argumentări înilăcărute care căutau să ne convingă că tocmai la Bordeaux sau Pau, la Limoges sau Lacq, ar putea cunoaște Nikita Sergheevici cel mai bine anumite laturi ale vieții franceze.

Francezii sînt un popor ospitalier. E un lucru care nu mai trebuie demonstrat. În același timp, ei s-au obișnuit, însă, cu străinii. N-o să mai amintim de sutele de mii de turiști care vizitează în fiecare an țara. Dar

la Paris sosesc mereu și „oaspeți de seamă”. Regi, președinți de state, șefi de guverne, miniștri... Aceste vizite nu stîrnesc, de obicei, mare zarvă, iar cam de la 50 de kilometri depărtare de capitală, prea puțini sînt cei care știu de eveniment.

Francezul mijlociu, mal ales cel din provincie, se ține de obicei departe de „politica mare”. Ideea că politica e o treabă pentru aleși îi este insuflată încă de pe băncile școlii.

— Dacă cunoașteți bine Franța — mi-a spus un interlocutor din orașul Périgueux — ați băgat de seamă că pe noi e destul de greu să ne urnești din cercul unor păreri o dată făcute. Cititorii lui „l'Aurore” sau „Figaro” nu pot fi înduplecați să citească „l'Humanité” sau „Libération”. Omul încearcă față de ziarul „lui” aceeași senzație de intimitate ca față de papucii de casă.

— Dar — a continuat interlocutorul nostru — știrea vizitei lui N.S. Hrușcirov a produs și în provincie o impresie puternică. A stîrnit multe discuții, dispute...

Périgueux e un oraș tipic de provincie franceză sau în orice caz pentru regiunile agricole ale țării. N-are decît vreo 40.000 de locuitori.

Și iată că liniștitul Périgueux, așezat departe de zgomotoasele centre industriale și de șoselele cu circulație intensă, a fost unul din primele orașe care l-au invitat pe N. S. Hrușcirov. Invitația a fost votată de majoritatea membrilor consiliul municipal, deși primarul a socotit că e mai bine să se abțină.

Mai mult, la Périgueux a fost creat și un comitet departamental de inițiativă pentru invilarea lui N. S. Hrușcirov. Din acest comitet fac parte reprezentanții a 35 de municipali-

tați, orașe și sate și reprezentanți de frunte ai vieții publice. Așa cum ne-a declarat Durand, secretar al filialei Asociației „Franța—U.R.S.S.”, numărul membrilor asociației a crescut mult. În 1959, filiala număra în total 350 de aderenți, iar în ianuarie a.c. peste 800 de persoane și-au ridicat carnetele de membru...

Ce s-a întimplat între timp?

— Vedeți — ne-a explicat Durand — locuitorii noștri au nutrit din totdeauna simpatie față de ruși, o simpatie care n-a putut fi alterată de nici un fel de minciună despre „ororile bolșevicilor”. Apoi, războiul a deschis și el multora ochii. Amintirea faptelor eroice ale Armatei Sovietice, a luptei comune împotriva aceluiași dușman e mereu vie în inimile noastre. Locuitorii din Périgueux sînt buni patrioți. Regiunea Dordogne a fost unul din centrele maquis-ului. Iar alături de partizanii noștri au luptat și ruși, ucraineni, gruzini evadați din lagărele hitleriste. În cimitirul Saint-Georges din Périgueux sînt inmormîntați șase ostași sovietici uciși de hitleriști. Asemenea lucruri nu pot fi uitate!

Cu toate acestea „războiul rece” n-a ocolit nici el orașul Périgueux. Dar adevărul a răzbătut prin ceața groasă. Se spune că întorcîndu-se dintr-o călătorie în U.R.S.S., un socialist bătrîn a declarat cu lacrimi în ochi la o adunare: „Doamne, cum am fost înșelați!”

— Rolul internațional al Uniunii Sovietice — a continuat Durand — este din ce în ce mai bine înțeles, respectul față de forța economică a U.R.S.S. crește tot mai mult. Și crește mai ales admirația față de descoperirile științifice. Oamenii care nu sînt de loc adepți ai regimului sovietic se întrebă dacă n-ar fi mai bine să trăim în pace cu o țară care dorește pacea?

Imi amintesc de cuvintele domnului Muneaux, judecător foarte respectat în oraș, cu care ne-am întîlnit întimplător, înainte de a pleca din Périgueux. Cu glasul solemn cu care rostește, desigur, sentințele, domnul Muneaux ne-a declarat la despărțire:

— Francezii cînstăși așteaptă multe lucruri de la vizita domnului Hrușcirov. Știm că Uniunea Sovietică este o țară mare, că oamenii sovietici doresc pacea. Și noi vrem pace. Fie ca tratativele dintre Hrușcirov și președintele nostru să slujească cauzei păcii, binelui popoarelor noastre!

S. Zikov

Bonn-ul și arhitectura

Completare primejdioasă la stilul antic (Proiect: arhitecții Norstad și Strauss) desen de V. Fomichev

Dacă...

Ne gîndim și azi cu adîncă admirație la cele șapte minuni ale lumii antice. N-a rămas pînă în zilele noastre decît marea piramidă a lui Keops, dar răzbat pînă la noi ecurile marilor minuni pe care le-au creat altădată oamenii: grădinile suspendate ale Semiramidei, templul Artemizei din Efes, mormîntul regelui Mausol, statuia lui Zeus Olimpianul, farul cel mare din Alexandria, colosul de pe insula Rodos...

Oamenii se gîndesc la marile minuni pe care le-au fîrîit prin munca lor, ei se gîndesc însă și mai mult la marile minuni pe care le-ar putea face, dacă...

Cineva a făcut socoteala anilor pe care lumea i-a pierdut în războaie. Cu banii cheltuiți în aceste războaie (și banii înseamnă, în acest caz, nu atît timp, cit mai ales muncă omenească, singe omenească, singe omenească) s-ar fi putut face pămîntului pe la ecuator un briu de aur gros de 10 m!

Istoria nu este însă pentru noi pretext de dezolare, ci prilej de avînt. Noi știm că războiul de 100 de ani n-a împiedicat cele 10 zile care au zguduit lumea și că nici eșecurile de la Cap Cerveral n-au întîrziat fotografierea părții invizibile a Lunii...

Există azi posibilitatea unor minuni din ce în ce mai mari. Inginerul sovietic Borisov

preconizează construirea unui baraj peste strîmtoarea Behring (74 km) care să lege Uniunea Sovietică de Statele Unite ale Americii (nu vi se pare că față de piramide acest proiect reprezintă cam ceea ce este o casă cu cîteva etaje pusă alături de una făcută de copii, din cuburi?)

Specialistul A. Markin de la Academia de Științe din Moscova propune completarea proiectului: peste continentul Americii, peste mările de la strîmtoarea Behring, peste Asia și Europa, pe sub Canalul Minecici, ar putea trece calea ferată Londra-Moscova-New-York (nu vi se pare că metalul turnat pentru colosul din Rodos ar reprezenta cam o picătură pe lingă oceanul de metal care ar fi necesar pentru construirea acestei linii ferate tricontinentale?)

În Germania, inginerul Herman Sergel lucrează și el la un proiect îndrăzneț: construirea a două baraje la Gibraltar și Dardanele, ceea ce ar avea drept consecință scăderea cu 100 de m a nivelului Mării Mediterane, încălzirea întregii Europe, înmulțirea ploilor în Africa de nord.

Toate s-ar putea realiza într-un timp scurt, dacă...

Economiștii au făcut socoteala: în Statele Unite ale Americii se cheltuiesc anual pentru înarmare 50 de miliarde de dolari. Ba-

nii ar fi (cu aproximație) de ajuns pentru construirea barajului din strîmtoarea Behring...

Anglia, Germania occidentală, Franța cheltuiesc anual sume astronomice pentru înarmare. Cu o parte a banilor pe care și cheltuiește Franța în războiul din Algeria s-ar putea construi în Africa cea fierbinte două mări cu suprafața de 2100 km p.

Astăzi, ca și pe vremuri, pentru a marca un lucru care li se pare cu totul ieșit din comun, oamenii vorbesc despre „a opta minune a lumii”. Avem posibilitatea de a obține o astfel de minune. Ea ar îngădui să se construiască o linie ferată pe trei continente, să se pescă ghețurile nice, să se sfredeliască pămîntul, să se construiască locuințe și școli pentru toți, să se asigure pacea pe întregul pămînt. Această minune se numește DEZARMARE.

Uniunea Sovietică — răsăritul lumii — a și înfăptuit o parte a acestei minuni. Ea a propus măsuri concrete ca minunea să devină generală. Totuși, numai Statele Unite continuă să cheltuiesc anual 50 de miliarde de dolari pentru înarmare...

Asta cu toate că și America știe ce s-ar putea face cu banii, dacă...

Radu Țiulescu

SĂPTĂMÎNA